

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Prenumerata roczna 12 zł.

Cena egzemplarza 1 zł.

Prenumeratę należy wpłacać na konto P. K. O. Nr. 20-400 „Centralna Księgowość Ministerstwa Skarbu“, zaznaczając na odwrocie blankietu nadawczego „Należność za prenumeratę Dziennika Urzędowego Min. Spraw Wewn.“

Adres Redakcji: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ul. Nowy Świat 69, Wydział Org. Prawny Tel. 220-20.

Adres Administracji: Komisarjat Rządu, ul. Daniłowiczowska Nr. 1. Telef. 696-87.

TREŚĆ:

A. DZIAŁ URZĘDOWY.

I. ROZPORZĄDZENIA I ZARZĄDZENIA MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

- Poz. 88 — Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 kwietnia 1934 r. o uzupełnieniu i zmianie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 1934 roku w sprawie studjum śledczego dla komendantów wojewódzkich Policji Państwowej . . . . . str. 286

II. OKÓLNIKI Nr. Nr. 50—57.

- Poz. 89 — Okólnik Nr. 50 z dnia 7 kwietnia 1934 roku o adresowaniu i podpisywaniu okólników i pism okólnych (GL. 42 f-13) . . . . . „ 286
- 90 — Okólnik Nr. 51 z dnia 7 kwietnia 1934 roku o opłatach za sprawdzanie mięsa pochodzącego z rzeźni eksportowych (bekoniarni) (SF. 77-17-1) . . . . . „ 287
- 91 — Okólnik Nr. 52 z dnia 10 kwietnia 1934 roku o dostarczaniu danych statystycznych, dotyczących zamknięć rachunkowych związków samorządowych (SF. 11-2-77) . . . . . „ 287
- 92 — Okólnik Nr. 53 z dnia 11 kwietnia 1934 roku o karaniu w drodze doróżnych nakazów karnych za znęcanie się nad zwierzętami (AP. 107-89) . . . . . „ 288
- 93 — Okólnik Nr. 54 z dnia 11 kwietnia 1934 roku o pieczęciach dla Komisarzy Ziemijskich i ich używaniu (AA. 31 c-40) . . . . . „ 289
- 94 — Okólnik Nr. 55 z dnia 12 kwietnia 1934 roku o wymiarze świadczeń drogowych w naturze (SF. 66-2-19) . . . . . „ 289
- 95 — Okólnik Nr. 56 z dnia 13 kwietnia 1934 roku o zwolnieniu dodatkowych wynagrodzeń od podatku dochodowego i opłat na Fundusz Pracy (GB. 13-39-2) . . . . . „ 290
- 96 — Okólnik Nr. 57 z dnia 14 kwietnia 1934 roku w sprawie używania mechanicznego odcisku (faksimile) w podpisach (GL. 70-3) . . . . . „ 290

III. PISMA OKÓLNE.

- Poz. 97 — Pismo z dnia 7 kwietnia 1934 roku o zaleceniu wydawnictwa „Wskazówki dla radnych gminnych“ (GL. 85 g-49) . . . . . „ 290
- 98 — Pismo z dnia 7 kwietnia 1934 roku o zamianie akcyj Banku Polskiego, złożonych tytułem kaucyj lub wadłów (GB. 50-89) . . . . . „ 291
- 99 — Pismo z dnia 7 kwietnia 1934 roku w sprawie czynszów za mieszkania w budynkach państwowych (BZ. 17-19-44) . . . . . „ 291
- 100 — Pismo z dnia 10 kwietnia 1934 roku o obsadzaniu stanowiska klerowników referatów komunikacyjnych w wydziałach wojskowych urzędów wojewódzkich. (Wojsk. M. 5 b-4-2) . . . . . „ 292
- 101 — Pismo z dnia 9 kwietnia 1934 roku o prowadzeniu ksiąg kredytów i wydatków budżetowych oraz notatników pieniężnych w okresie budżetowym 1934/35 r. (GB. 1-6) . . . . . „ 292
- 102 — Pismo z dnia 12 kwietnia 1934 roku o remoncie i utrzymaniu nieruchomości państwowych (BZ. 35-Og-2) . . . . . „ 292
- 103 — Pismo z dnia 13 kwietnia 1934 roku w sprawie obwieszczeń o poborze (nalepianie na dworcach kolejowych) (Wojsk. A-2-3-2) . . . . . „ 293

104 — Pismo z dnia 13 kwietnia 1934 roku w sprawie „Święta Lasu“ (AP. 22-5)	str.	293
105 — Pismo z dnia 14 kwietnia 1934 roku w sprawie wykładni art. VI Traktatu Ryskiego w związku z poborem wojsk. b. obyw. b. Imperjum rosyjskiego (Wojsk. M. 1-6-1)	„	294

B. PRZEDRUKI.

I. DZIENNIK USTAW R. P. Nr. Nr. 29—30.

Ustawa z dnia 13 marca 1934 roku w sprawie zmiany ustawy z dnia 16 marca 1933 roku o Funduszu Pracy	„	296
Ustawa z dnia 15 marca 1934 roku o wynagrodzeniu za grunty, wywłaszczane na rzecz gminy	„	296
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 marca 1934 roku w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1919 r. o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego.	„	296
Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 23 marca 1934 roku wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o zasadach i sposobie wykonywania kontroli wysokości odsetek płaconych przez Komunalne Kasy Oszczędności i gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe od wkładów i innych lokat pieniężnych	„	297
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca 1934 roku w sprawie regulaminu wyborczego do rad miejskich	„	298

II. MONITOR POLSKI Nr. Nr. 78 — 86.

SPROSTOWANIE	„	320
--------------	---	-----

A.

I. Rozporządzenia i Zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

88

ZARZĄDZENIE

[MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 10 kwietnia 1934 r.

o uzupełnieniu i zmianie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 1934 r. w sprawie studjum śledczego dla komendantów wojewódzkich Policji Państwowej.

Na podstawie art. 44 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej w brzmieniu obwieszczenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 5 poz. 27 z 1931 r.) zmienionego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 740) zarządzam co następuje:

Przewidziany w Zarządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 9 lutego 1934 r. w sprawie studjum śledczego dla komendantów wojewódzkich P. P. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 4 poz. 33) 6 tygodniowy okres trwania studjum śledczego dla komendantów wojewódzkich Policji Państwowej przedłużam o 3 dni.

Równocześnie ustaliam ilość godzin wykładowych, przewidzianych w załączniku do zarzą-

dzenia z dnia 9 lutego 1934 r. w sposób następujący:

w grupie I godzin wykładowych	17
„ II „ „	35
„ III „ „	40
„ IV „ „	140

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(—) *Bronisław Pieracki*
MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH

A.

II. Okólniki

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

89.

OKÓLNIK Nr. 50

z dnia 7 kwietnia 1934 r.

o adresowaniu i podpisywaniu okólników i pism okólnych.

(GL. 42 f—13).

Do

P. P. Dyrektorów (Gabinetu, Departamentów, Biur), Głównego Inspektora, Naczelników (Biur, Wydziałów), Urzędników referujących w Min. Spr. Wewn.

I. Według § 107 ust. 4 Regulaminu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych dopuszczalne jest wysyłanie okólników pod zbiorowym adresem

do wszystkich wymienionych w powyższym przepisie urzędów m. in. do Komendanta Głównego Policji Państwowej, Dyrektora Głównego Urzędu Statystycznego, Dowódcy Korpusu Ochrony Pogranicza, Wojewodów i t. d.

Ta sama zasada dotyczy również adresowania pism okólnych.

Zwracam uwagę, iż powyższy sposób biurowego adresowania może być praktykowany tylko w tych wypadkach, kiedy okólnik (pismo okólne) zostaje wydane za podpisem Ministra lub Podsekretarza Stanu. Natomiast w tych wszystkich wypadkach, w których, zgodnie z zarządzeniem okólnym z 16 stycznia 1934 GL. 61 a—7 poszczególne pisma okólne ukazują się z podpisem Dyrektorów (Gabinetu, Departamentu, Biura), należy w adresie zarządzenia wymienić tylko władze bezpośrednio Ministerstwu Spraw Wewnętrznych podległe (t. j. wymienione pod pkt. 4—7 § 107 ust. 4 Regulaminu), zaś w razie potrzeby odpis wydanego zarządzenia przesyłać urzędowi wymienionym w pkt. 1—3. Powyższego przepisu Regulaminu „do wiadomości celem (ewentualnego) zużytkowania we własnym zakresie”.

II. Przy sposobności zwracam uwagę na obowiązujące dotąd postanowienia § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z 25 sierpnia 1926 (M. P. Nr. 203, poz. 578) w sprawie podpisywania korespondencji, rozwinięte bliżej w § 99 Regulaminu Ministerstwa. W myśl powyższych przepisów istnieją w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych tylko następujące formy podpisywania:

1. „Za Ministra” (analogicznie „Za Podsekretarza Stanu”, „Za Dyrektora Departamentu” (Biura) „Za Naczelnika Wydziału”). W ten sposób podpisują osoby, które sprawują zastępstwo powyższych urzędników w czasie ich nieobecności (np. w czasie urlopu).

2. „Z polecenia”; w ten sposób wyjątkowo może być podpisany czystopis, jeżeli odpowiedni zwierzchnik bruljon załatwienia oświadczył zaaprobował, a podpisanie czystopisu zlecił podwładnemu.

3. W myśl § 99 ust. 4 Regulaminu dopuszczalne jest podpisywanie z dodatkiem „p. o.”

W ten sposób podpisuje urzędnik wykonujący zastępczo prawo ostatecznej aprobaty związanej ze stanowiskiem, które w danej chwili nie jest obsadzone.

4. We wszystkich innych wypadkach podpisuje się korespondencję w sposób zwykły t. zn. nazwiskiem podpisującego i jego stanowiskiem służbowym, bez jakichkolwiek określeń i dodatków.

(—) *Bronisław Pieracki*
MINISTER

90.

OKÓLNİK Nr. 51

z dnia 7 kwietnia 1934 r.

o opłatach za sprawdzanie mięsa, pochodzącego z rzeźni eksportowych (bekoniarni).

(Nr. SF. 77-17-1).

Do

P. P. Wojewodów (wszystkich) oraz Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów miast.

Polski Związek Bekonowy zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z prośbą o zniesienie opłat, pobieranych przez zarządy gmin za sprawdzanie mięsa przywozowego, pochodzącego z rzeźni eksportowych (bekoniarni).

Zważywszy że:

1) bekoniarne znajdują się przeważnie w małych miastach i mięso zdyskwalifikowane do eksportu oraz produkty uboczne, pozostające przy produkcji bekonów, zmuszone są wywozić do większych miast,

2) badanie mięsa w bekoniarach stoi na tak wysokim poziomie, że sprawdzanie tego badania nie wymaga wiele czynności oraz kosztów ze strony zarządów miejskich i może być ograniczone do kontroli dorywczej,

3) pobieranie opłat za sprawdzanie mięsa, pochodzącego z rzeźni eksportowych, powoduje zwiększenie wydatków Skarbu Państwa z funduszy na podniesienie eksportu przy pokrywaniu strat, powstałych przy eksporcie,

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uznaje za słuszne i celowe zwolnienie od opłat za sprawdzanie badania produktów ubocznych rzeźni eksportowych (bekoniarni) oraz mięsa, zdyskwalifikowanego do eksportu, o ile połówka wieprza, zdyskwalifikowanego do eksportu, nie przekracza wagi 40 kg. Poza tem zwolnienie to w odniesieniu do poszczególnych miast dotyczyć będzie tylko takiej ilości mięsa, jaka była dowieziona przez daną rzeźnię eksportową w ubiegłym roku kalendarzowym.

Okólnik niniejszy stanowi uzupełnienie okólnika z dnia 26 marca r. b. Nr. 39 (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 8, poz. 71).

(—) *Korsak*

PODSEKRETARZ STANU

91.

OKÓLNİK Nr. 52

z dnia 10 kwietnia 1934 r.

o dostarczaniu danych statystycznych, dotyczących zamknięć rachunkowych związków samorządowych.

(Nr. SF. 11-2-77)

Do

P. P. Wojewodów (z wyjątkiem śląskiego).

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu uchyla obo-

wiązek sporządzania i nadsyłania zestawień rocznych zamknięć rachunkowych, włożony na urzędy wojewódzkie okólnikiem Nr. 36 z dnia 21 marca 1932 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 5, str. 111). Dotychczasowa akcja zbierania tych zestawień, prowadzona na podstawie wymienionego okólnika zostaje zastąpiona prowadzoną przez Główny Urząd Statystyczny systematyczną akcją zbierania rocznych sprawozdań rachunkowych bezpośrednio od związków samorządowych, względnie jeżeli chodzi o gminy wiejskie, za pośrednictwem wydziałów powiatowych. Zebrane przez Główny Urząd Statystyczny materiały będą opracowywane i publikowane w wydawnictwach tegoż urzędu.

Ogłaszana przez Główny Urząd Statystyczny statystyka finansów związków samorządowych będzie źródłem, z którego w szczególności centralne władze nadzorcze nad temi związkami będą czerpać wiadomości niezbędne dla swej polityki finansowej i społeczno-gospodarczej w zakresie nadzoru nad samorządem. Z tego względu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przywiązuje wielką wagę do dostarczania Głównemu Urzędowi Statystycznemu sprawozdań rachunkowych związków samorządowych, i prosi aby Pan Wojewoda w wypadku powiadomienia przez Główny Urząd Statystyczny o nie nadesłaniu przez odnośny związek samorządowy żądanych sprawozdań, spowodował tenże związek (odnośnie do gmin wiejskich — wydział powiatowy) do niezwłocznego dostarczenia potrzebnych danych.

W szczególności Ministerstwo zwraca uwagę, aby sprawozdania rachunkowe związków samorządowych (nie wyłączając sprawozdań za r. 1932/33 stosownie do wymagań p. II ustęp 7 okólnika Nr. 26 z dnia 18.III.1933 r.) zawierały rachunek zamknięcia sum pozabudżetowych, zestawiony według wzoru zamieszczonego w § 46 rozporządzenia z dnia 6 grudnia 1932 r. o kasowości i rachunkowości związków komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 72 z 1933 r.)

Uchylenie obowiązku nadsyłania Ministerstwu zestawień zamknięć rachunkowych związków samorządowych dotyczy również i zamknięć za r. 1932/33 prócz zestawień tablic: II (wykonanie budżetów przedsiębiorstw), V (stan majątku i zadłużenia) i VI związki międzykomunalne, których przedstawienie utrzymuje się wyjątkowo tylko za ten okres budżetowy.

Obowiązek urzędów wojewódzkich sporządzania i nadsyłania Ministerstwu zestawień preliminarzy budżetowych związków samorządowych, przewidziany w okólniku Nr. 46 (SF. 11/2/39 z dn. 29 kwietnia 1933 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 7 str. 205) nadal zostaje utrzymany.

Zwalniając urzędy wojewódzkie od obowiązku nadsyłania Ministerstwu zestawień zamknięć rachunkowych związków samorządowych, przewidzianych okólnikiem Nr. 36 z dn. 21 marca 1932 r., Ministerstwo nie zwalnia urzędów wojewódzkich od posiadania aktualnych danych

co do zamknięć rachunkowych związków samorządowych na terenie województwa.

Okólnik niniejszy uchyla okólnik Nr. 36 SF. 11/2 z dnia 21 marca 1932 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 5, str. 111) i okólnik 150/SF. 11/2/34 z dnia 9 grudnia 1932 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 19, str. 662).

(—) *W. Korsak*
PODSEKRETARZ STANU

92.

OKÓLNİK Nr. 53

z dnia 11 kwietnia 1934 r.

**o karaniu w drodze doraźnych nakazów karnych
za znęcanie się nad zwierzętami.**

(Nr. AP. 107-89).

Do

*P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu
na m. st. Warszawę.*

Zważywszy, że wypadki znęcania się nad zwierzętami powtarzają się nadal dość często i wymagają skutecznej akcji ze strony odnośnych władz i organów, zmierzającej do wytypowania tych niepożądanych objawów, proszę P. Wojewodę (P. Komisarza Rządu) o wydanie polecenia podległym władzom administracji ogólnej, aby wykorzystały przysługujące im uprawnienia z art. 50 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22.III.1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365) przez upoważnienie odnośnych funkcjonariuszów państwowych i samorządowych, zwłaszcza funkcjonariuszów P. P., do nakładania w drodze doraźnych nakazów karnych grzywien za wykroczenia z art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22.III.1928 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 417 z 1932 r.).

Z wykroczeń, wymienionych w art. 2 przytoczonego rozporządzenia, nadają się do karania w trybie doraźnych nakazów karnych w pierwszej linii wykroczenia, o których mowa w pkt. a), d), e) i f).

Wykroczenia, określone w pkt. b) i c) art. 2, mają charakter wykroczeń cięższych i wobec tego karanie ich w drodze doraźnych nakazów karnych byłoby zbyt łagodną represją.

Umiejętne stosowanie doraźnych nakazów karnych w tych przypadkach przyczyni się warunkowo do zahamowania objawów zdzierzenia, powodujących z jednej strony dla zwierząt niepotrzebne cierpienia, z drugiej — obrażających poczucie moralne społeczeństwa.

(—) *M. Dolanowski.*
PODSEKRETARZ STANU

93.

OKÓLNIK Nr. 54

z dnia 11 kwietnia 1934 r.

o pieczęciach dla Komisarzy ziemskich i ich używaniu.

(Nr. AA. 31 c. 40).

Do

*P. P. Wojewodów (prócz śląskiego)
i Starostów.*

W związku z włączeniem spraw administracji reform rolnych do zakresu działania władz administracji ogólnej w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27.X.1933 roku o zespoleniu urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej i organizacji Komisj ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 635) oraz obecnym charakterem Komisarzy ziemskich, jako urzędników fachowych powiatowych władz administracji ogólnej (Art. 2 ust. (3) powołanego rozporządzenia) zarządzam w porozumieniu z Panem Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych, co następuje:

- I. Na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20.VI.1928 r. o pieczęciach urzędowych (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 593) w brzmieniu rozporządzenia z dnia 2.XI.1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 831) zezwalam na zamówienie pieczęci urzędowych dla Komisarzy ziemskich (z napisem „Starostwo Powiatowe . . . . Komisarz Ziemi”) z materiału kauczukowego.
- II. Dla Komisarzy ziemskich, spełniających funkcje organu fachowego przy kilku powiatowych władzach administracji ogólnej, należy zamówić tyle pieczęci urzędowych, na ile powiatów rozciąga się działalność każdego z nich z odpowiednim oznaczeniem powiatu w napisie na każdej pieczęci.

Nie należy jednak zamawiać dla odpowiednich Komisarzy ziemskich osobnych pieczęci z oznaczeniem powiatów miejskich ze względu na znikomą ilość spraw, wynikających w zakresie administracji reform rolnych na obszarze tych powiatów.

O ileby jednak sporadycznie zaistniała potrzeba wydania aktu w sprawie z zakresu administracji reform rolnych, wynikłej na obszarze powiatu miejskiego, wymagającego zaopatrzenia w pieczęć Komisarza, wówczas Komisarz powinien użyć w takim wypadku pieczęci Prezydenta danego miasta.

- III. Komisarze ziemscy, obejmujący swą działalnością kilka powiatów, mogą

zaopatrywać w swe pieczęcie również orzeczenia, wydawane i podpisywane przez nich w imieniu powiatowych władz administracji ogólnej („Za Starostę”) w sprawach, podlegających ich aprobacie, o ile wykonywują swe czynności urzędowe i wydają orzeczenia poza siedzibą terytorjalnie właściwego w konkretnej sprawie starostwa (§ 5 ust 2 pkt. a) rozporządzenia z dnia 30.VI.1930 r. w sprawie wewnętrznej organizacji starostw (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 464).

(—) *Bronisław Pieracki*
MINISTER

94.

OKÓLNIK Nr. 55

z dnia 12 kwietnia 1934 r.

o wymiarze świadczeń drogowych w naturze.

(Nr. SF. 66-2-19).

Do

P. P. Wojewodów (z wyjątkiem p. wojewody śląskiego) i do Przewodniczących Wydziałów Powiatowych (poza województwem śląskim).

Z zapytań, otrzymywanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych od P. P. Wojewodów oraz ze skarg, nadsyłanych przez płatników danin komunalnych wynika, że istnieją nadal pewne wątpliwości w zakresie stosowania przepisów ustawy drogowej o świadczeniach drogowych w naturze względnie zdarzają się niewłaściwości w procedurze, stosowanej przez gminy przy wymiarze tychże świadczeń.

Celem usunięcia tych wątpliwości względnie niewłaściwości — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu udziela następujących wyjaśnień w sprawie procedury, jaką należy stosować przy wymiarze świadczeń drogowych w naturze:

• 1) gminy, wprowadzające świadczenia drogowe w naturze, powinny ustalić w złotych ogólną wartość robocizny, potrzebnej do wykonania w danym roku robót na drogach gminnych; ustalenie tej kwoty powinno być oparte na prawidłowo i szczegółowo opracowanych kosztorysach projektowanych robót; w kosztorysach tych powinna być ustalona ilość dniówek robocizny pieszej i konnej według faktycznych cen jednostkowych, oznaczonych w statucie, uchwalonym przez radę gminną (miejską) i zatwierdzonym przez władzę nadzorczą;

2) określoną w sposób powyższy wartość robocizny szarwarkowej należy następnie podzielić pomiędzy płatników podatków bezpośrednich, w stosunku do wysokości płaconych przez nich podatków bezpośrednich, przyczem do płat-

ników tych należy wliczyć również zarządy lasów państwowych;

3) płatników nie posiadających własnych środków przewozowych względnie ustawowo zwolnionych od dostarczenia tych środków, można pociągnąć do świadczeń robocizny jedynie w dniówkach pieszych względnie do uiszczenia wartości tej robocizny w gotówce; za obopólną zgodą może płatnik przypadające na niego świadczenia uiszczać w materiałach, np.—jeśli chodzi o zarządy lasów państwowych—w materiałach drzewnych.

Wyjaśnienia powyższe należy podać do wiadomości zarządom gmin, korzystających ze świadczeń drogowych w naturze.

Okólnik niniejszy jest uzupełnieniem okólników: Nr. 128 z dn. 2.III.1928 r. (Zb. Zarz. M. S. Wewn. str. 182, p. 8) oraz Nr. 77 z dnia 10.V.1928 r. i 171 z dnia 18.IX.1928 r. (Zb. Zarz. M. S. Wewn. str. 183, p. p. 10 i 11).

(—) *Bronisław Pieracki*
MINISTER

95.

OKÓLNİK Nr. 56

z dnia 13 kwietnia 1934 r.

o zwolnieniu dodatkowych wynagrodzeń od podatku dochodowego i opłat na Fundusz Pracy.

(Nr. GB. 13-39-2).

Do

P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, Naczelnika Urzędu Spraw Mniejszości w Katowicach oraz Prezesów Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w Poznaniu i Toruniu.

Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 19 marca r. b. Nr. D. III. 1824/1/34 wyjaśniło, że zwolnienie uposażenia od państwowego podatku dochodowego w myśl art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) obejmuje również dodatkowe wynagrodzenia z art. 6 tego rozporządzenia. Analogicznie winno być stosowane do tych wynagrodzeń i zwolnienie od opłat na Fundusz Pracy.

Wyjaśnienie niniejsze ma zastosowanie m. in. do wynagrodzeń za administrację gmin państwowych, redakcję i administrację dzienników urzędowych, za udział w komisjach egzaminacyjnych i t. p., o ile wynagrodzenia te wypływają ze stosunku publiczno-prawnego.

(—) *M. Dolanowski*
PODSEKRETARZ STANU

96.

OKÓLNİK Nr. 57

z dnia 14 kwietnia 1934 r.

w sprawie używania mechanicznego odcisku (faksimile) w podpisach.

(Nr. GL. 70-3)

Do

P. P. Wojewodów (Komisarza Rządu) Starostów.

Ministerstwo zauważyło, że pisma wychodzące z urzędów wojewódzkich i starostw zaopatrywane są niekiedy w faksimile podpisu. (nazwisko wyciśnięte stampila). W związku z tem zarządza się co następuje:

Używanie mechanicznego odcisku podpisu (faksimile) dopuszczalne jest tylko w wypadkach wyjątkowych dla ułatwienia urzędowania przy zarządzeniach o charakterze masowym. Natomiast nie wolno używać faksimile:

1) w korespondencji z władzami wyższymi i równorzędnymi,

2) na wszelkiego rodzaju dokumentach.

Równocześnie uchyla się obowiązujący dotychczas w tej sprawie okólnik Nr. 93 z dn. 20.VI.1932 r. (Zb. Zarz. M. S. Wewn. str. 1141 poz. 1).

(—) *M. Dolanowski*
PODSEKRETARZ STANU

A.

III. Pisma Okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

97.

PISMO OKÓLNE

z dnia 7 kwietnia 1934 r.

o zaleceniu wydawnictwa „Wskazówki dla radnych gminnych”-

(Nr. GL 85 G-49)

Do

P. P. Wojewodów i Starostów (z wyjątkiem województwa śląskiego).

Nakładem związku Pracowników Samorządu Terytorjalnego R. P. i Związku Gmin wiejskich wydana została książka o charakterze podręcznika p. t. „Wskazówki dla radnych gminnych” w opracowaniu P. Typiaka, radcy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

Praca ta zawiera systematyczny i przystępnie ułożony zbiór wiadomości, niezbędnych

dla każdego radnego gminnego i działacza samorządowego, w szczególności zaś omawia między innymi zakres działania rady gminnej, zadania gminy, budżetowość i działalność finansową zarządu gminy oraz regulamin obrad i urzędowania rady gminnej.

Z powyższych względów Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uważa za wskazane, aby P. P. Starostowie zalecili w gminach nabycie omawianej pracy, która może w znacznej mierze ułatwić sprawne funkcjonowanie wiejskich organów gminnych.

(—) *M. Dolanowski*
PODSEKRETARZ STANU

U w a g a

Cena 1 zł. 50 gr. Do nabycia w Związku Zawodowym Pracowników Samorządu Terytorjalnego R. P. w Warszawie — Królewskiego 23.

98.

P I S M O O K Ó Ł N E

z dnia 7 kwietnia 1934 r.

O zamianie akcji Banku Polskiego złożonych tytułem kaucyj lub wadłów.

(Nr. GB. 50-89).

P. P. Wojewodom, Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę, Naczelnikowi Urzędu Spraw Mniejszości w Katowicach, Prezesom Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz Starostom.

Ministerstwo udziela do wiadomości i wykonania — poniżej podane pismo Banku Polskiego Nr. 19 St.

(—) *Hausner*
DYREKTOR GABINETU MINISTRA

BANK POLSKI
DYREKCJA
Sekretariat
Nr. 19 St.

Warszawa,
dnia 26 marca 1934 r.

Do

*wszystkich Ministerstw
w Warszawie.*

Na podstawie art. 5 statutu Banku przystępuje Bank Polski z dniem 3 kwietnia b. r. do bezpłatnej zamiany dotychczasowych akcji Banku Polskiego na akcje nowego wzoru. Nowe akcje imienne będą wydawane w odcinkach po 25 i 100 sztuk, akcje natomiast na okaziciela w odcinkach po 1, 5 i 10 sztuk.

Zamianę dotychczasowych akcji imiennych i okazicielskich na nowe akcje okazicielskie

będą załatwiać bezpośrednio Centrala i wszystkie Oddziały Banku; zamianę natomiast na nowe akcje imienne załatwiać będzie Biuro Księgi Akcjonariuszów w Warszawie. Pośredniczyć w tej zamianie będą wszystkie oddziały Banku.

Pragnąc ułatwić urzędowi państwowemu zamianę akcji, znajdujących się u nich tytułem depozytów kaucyj lub wadłów, Dykcja Banku wyraża zgodę, by wszystkie urzędy składały akcję do zamiany w imieniu swych klientów; urzędy jednak muszą przed dokonaniem zamiany porozumieć się z odnośnym klientem co do rodzaju i odcinków nowych akcji oraz uzyskać od niego odpowiednią dyspozycję.

Złożenie akcji do zamiany odbywać się będzie przy specjalnych deklaracjach, które można otrzymać we wszystkich Oddziałach Banku Polskiego. Akcje, przeznaczone do zamiany na okazicielskie, mogą być podane przy jednej wspólnej deklaracji. Przy zamianie na akcje imienne należy dla każdego klienta złożyć oddzielną deklarację.

Deklaracje podpisują we właściwy sposób urzędy, składające akcje do zamiany. Przed złożeniem akcji do zamiany należy się porozumieć z odnośnym Oddziałem Banku, a w Warszawie z Biurem Księgi Akcjonariuszów (Biełańska 10, tel. 5-87-70) w sprawie terminu, sposobu i techniki zamiany.

Cały proces zamiany akcji jest rozłożony na czas od 3.IV. do 2.X. b. r. Dzień 2 października nie jest bynajmniej terminem ostatecznym i posiadacze akcji będą mogli skutecznie zamianę również w terminach późniejszych. Wskazaniem jest jednak, aby urzędy — w miarę możliwości — dokonały zamiany w czasokresie wyżej podanym.

Podając powyższe do wiadomości, prosimy Ministerstwo uprzejmie o wydanie ze swej strony odpowiednich zarządzeń podległym urzędom.

BANK POLSKI
(podpisy).

99.

P I S M O O K Ó Ł N E

z dnia 7 kwietnia 1934 r.

w sprawie czynszów za mieszkania w budynkach państwowych.

(BZ. 17—19—44.).

Do

P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W roku ubiegłym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych otrzymało szereg wniosków od poszczególnych urzędów wojewódzkich na umorzenie lub rozłożenie na długoterminowe raty zaległych czynszów za mieszkania w budynkach państwowych i przez Skarb Państwa administrowanych.

wanych, przyczem w wielu wypadkach zaległości pochodziły z kilkunastu miesięcy, a w niektórych wypadkach nawet z kilku lat.

Dopuszczanie do takich zaległości obniża preliminowane dochody z nieruchomości państwowych gdyż w wielu wypadkach zaległości okazują się nieściągalnymi.

Wobec powyższego Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi Pana Wojewodę (Pana Komisarza Rządu) o wydanie zarządzeń zmierzających do niedopuszczania do powstawania zaległości z tytułu czynszów za mieszkania w budynkach państwowych. W wypadkach zalegania przez lokatora z zapłatą komornego ponad dwa miesiące, należy występować w porozumieniu z Prokuratorem Generalnym Rzeczypospolitej z powództwem do sądu o ślądnięcie należności i eksmisję niewypłacalnego lokatora.

Uchyla się zarządzenie w tej sprawie Min. Robót Publicznych z dn. 11.IV.1932 r. Nr. BZ. 21/2/24—32 r.

(—) inż. Stawiski
DYREKTOR DEPARTAMENTU.

100.

PISMO OKÓLNE

z dnia 10 kwietnia 1934 r.

o obsadzanlu stanowisk kierowników referatów komunikacyjnych w wydziałach wojskowych urzędów wojewódzkich.

(Nr. Wojsk. M. 5-b-4-2).

Do

P. P. Wojewodów.

W związku z poruszoną przez niektórych P. P. Wojewodów kwestją obsady stanowisk kierowników referatów komunikacyjnych w wydziałach wojskowych urzędów wojewódzkich, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych odpowiadając na zapytania w tej sprawie zawiadamia, iż odniosło się do Ministerstwa Komunikacji o uregulowanie tej kwestji wskazując na zachodzącą konieczność bezzwłocznego przydzielenia na wspomniane stanowiska specjalnych sił z etatu Min. Komunikacji.

W wyniku powyższej interwencji Ministerstwo Spraw Wewnętrznych otrzymało przy piśmie B. Pers. Nr. P. O. I. 18/7 34/J z dnia 16 marca b. r. zapewnienie ze strony Min. Komunikacji, że wspomniane stanowiska zostaną w najbliższym czasie obsadzone przez odpowiednio wykwalifikowanych oficerów służby czynnej, którzy po odbyciu praktyki przejdą do państwowej służby cywilnej w charakterze etatowych urzędników działu Min. Komunikacji.

(—) Wyszyński mjr.
DYREKTOR BIURA WOJSKOWEGO

101.

PISMO OKÓLNE

z dnia 9 kwietnia 1934 r.

o prowadzeniu ksiąg kredytów i wydatków budżetowych oraz notatników pieniężnych w okresie budżetowym 1934/35 r.

(GB. 1—6).

Do

P. P. Wojewodów (z wyjątkiem śląskiego) i Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na zażyczenie niektórych P. P. Wojewodów wyjaśnia, że w okresie 1934/35 r. w księdze kredytów i wydatków budżetowych zgodnie z reskryptem z dn. 9 sierpnia 1930 r. Nr. OB. 3643/3 (Zb. Zarz. M. S. Wewn. str. 1315) należy utrzymać podział na pozycje budżetowe, podane w objaśnieniach preliminarza budżetowego. W odniesieniu do §§ 4, 5, 6, 9 w księdze kredytów należy uwzględnić podział na wydatki niezryczałtowane i zryczałtowane. W notatnikach pieniężnych na wydatki zryczałtowane należy utrzymać podział na grupy wydatków podane w preliminarzu budżetowym przy odnośnych pozycjach wydatków zryczałtowanych.

(—) Hausner
DYREKTOR GABINETU MINISTRA

102.

PISMO OKÓLNE

z dnia 12 kwietnia 1934 r.

o remoncie i utrzymaniu nieruchomości państwowych.

(BZ 35-OG-2)

Do

P. P. Wojewodów i Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W preliminarzu budżetowym na rok 1934/35 przewidziane są w Dz. 3 § 10 p. 2 budżetu zwyczajnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych znacznie mniejsze kredyty niż w latach ubiegłych.

Wobec powyższego Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi Pana Wojewodę o wydanie zarządzeń zmierzających do zastosowania w bieżącym roku budżetowym jak najdalej posuniętych oszczędności w wydatkach na zarząd nieruchomości państwowych i na remont budynków.

Zgodnie z § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 1924 roku (M. P. Nr. 111, poz. 319) z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych mogą być ponoszone wydatki tylko na remont i utrzymanie budynków lub ich części, będących pod bezpośrednim zarzą-

dem Pana Wojewody. Z uwagi na zmniejszone kredyty w roku bieżącym mogą być remontowane tylko części budynków, nienadające się w stanie obecnym do użytku oraz w wypadkach, gdy bezzwłoczne niewykonanie remontu spowodowałoby zniszczenie budynku, przez co Skarb Państwa poniósłby straty.

Wykonywanie jakichkolwiek bądź przeróbek i inwestycji jest dopuszczalne tylko w wypadkach po uzyskaniu zezwolenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Odnośne wnioski powinny być należycie umotywowane, z wykazaniem korzyści jakie Skarbowi Państwa przyniesie wykonanie tych przeróbek lub inwestycji, przyczem w każdym wypadku do wniosku powinien być dołączony kosztorys projektowanych robót.

(—) inż. Stawiski
DYREKTOR DEPARTAMENTU

103.

PISMO OKÓLNE

z dnia 13 kwietnia 1934 r.

w sprawie obwieszczeń o poborze—(nalepianie na dworcach kolejowych).

(Nr. Wojsk. A-2-3-2).

Do

P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, Starostów.

Pismo Ministra Komunikacji Nr. W. 7505/34 przesyła się do wiadomości, nawiązując do pktu 4-go ust. 4-ty pisma okólnego Nr. Wojsk. A. 7/3/3 z dn. 5 kwietnia r. b.¹⁾

(—) Wyszyński mjr.
DYREKTOR BIURA WOJSKOWEGO

MINISTERSTWO KOMUNIKACJI
BIURO WOJSKOWE
Warszawa, dn. 9 kwietnia 1934 r.
Nr. W. 7505/34.

Załącznik do pisma
ok. Wojsk. A. 2-3-2.

**Obwieszczenie o poborze —
nalepianie na dworcach kolejowych.**

Do

Wszystkich Panów Dyrektorów Kolei
Państwowych

Stosownie do § 153 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 31/30 r.) władze administracji ogólnej mają obowiązek zawiada-

miania ludności o terminie i miejscu poboru głównego zapomocą obwieszczeń, nalepianych w miejscach najbardziej widocznych.

Do miejsc takich zaliczyć należy w pierwszym rzędzie dworce kolejowe w stosunku do osób obowiązanych do poboru w danej miejscowości a zamieszkałych gdzie indziej. Wskazaniem więc jest, by obwieszczenia o poborze mogły być nalepiane w obrębie stacyj kolejowych, a przedewszystkiem na stacjach tych miejscowości, które są odpowiednikiem siedzib komisji poborowych.

W praktyce nalepianie obwieszczeń o poborze było już stosowane na wielu stacjach, — zdarzają się jednak wypadki, że zawiadowcy stacyj czynią sprzeciwy, zasłaniając się brakiem zezwolenia władz przełożonych.

W związku z powyższem proszę Pana Dyrektora o wydanie zarządzenia, zezwalającego na nalepianie na terenie stacyj — obwieszczeń i planów poboru oraz znaków orientacyjnych, wskazujących miejsce urzędowania komisji poborowej, przyczem na podstawie porozumienia się z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych nalepiania tego rodzaju dokumentów mogą być dokonywane wyłącznie przez funkcjonariuszów powiatowych władz administracji ogólnej, względnie zarządów miast — i tylko w miejscach, wskazanych przez zawiadowcę odnośnej stacji kolejowej.

ZA DYREKTORA BIURA WOJSKOWEGO

(—) Kończyc, płk. dypl.

ZASTĘPCA DYREKTORA

Otrzymują do wiadomości:
Departament IV, Min. Kom.,
M. S. Wewn., Biuro Wojskowe.

104.

PISMO OKÓLNE

z dnia 13 kwietnia 1934 r.

w sprawie „Święta Lasu“

(Nr. AP 22-5).

Do

P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

Z inicjatywy Związku Leśników R. P. urządzany będzie corocznie w ostatnią sobotę kwietnia obchód „Święta Lasu“.

Święto to ma na celu uświadomienie społeczeństwa o niespożytych wartościach lasu dla kultury duchowej, fizycznej i materialnej kraju, nauczanie ogółu obywateli konieczności szanowania, opieki i ochrony lasu i drzew oraz propagandę akcji zadrzewiania kraju.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, oceniając społeczne znaczenie tej akcji, prosi P. P. Wojewodów i Starostów o udzielanie poparcia inicjatywie komitetów „Święta Lasu“ oraz wywarciu wpływu w kierunku współdziałania z nią miejscowych władz samorządowych.

¹⁾ Nie przedrukowano.

W r. b. drugi z kolei obchód „Święta Lasu” przypada na dzień 28 b. m.

(—) Weissbrod
DYREKTOR DEPARTAMENTU

105.

PISMO OKÓLNE

z dnia 14 kwietnia 1934 r.

**w sprawie wykładni art. VI Traktatu Ryskiego
w związku z poborem wojsk. b. obyw. b. Im-
perjum rosyjskiego**

(Wojsk. M 1-6-1).

Do

*P. P. Wojewodów, Komisarza Rządu na m.
st. Warszawę, Starostów.*

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przesyła załączony wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego do wiadomości,znaczając, że pismo niniejsze wiąże się pośrednio z okólnikiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 99 z dn. 11.VI.31 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. 6 poz. 158) uzupełnionym okólnikiem Nr. 120 z dnia 3.VII.31 r. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 8, poz. 190).

(—) Wyszyński, mjr.
DYREKTOR BIURA WOJSKOWEGO

**NAJWYŻSZY TRYBUNAŁ   Załącznik do pisma ok.
ADMINISTRACYJNY   Wojsk. M 1-6-1.**

L. Rej. 3074/31.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Najwyższy Trybunał Administracyjny w składzie: Przewodniczący Sędzia Dr. Rappé i Sędziowie: Dr. Bernaczek, Chrupowicz przy udziale protokółanta Jaegermanna, w sprawie ze skargi Abrama Oszera Krugmana w Stolinie na orzeczenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 3 lutego 1931 r. Nr. 214/1, dotyczące służby wojskowej, po przeprowadzonej dnia 5 stycznia 1934 r. rozprawie, a to po wysłuchaniu sprawozdania sędziego-sprawozdawcy, jako też wyводу przedstawiciela władzy pozwanej Tadeusza Teligi, radcy ministerjalnego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych,— oddała skargę, jako nieuzasadnioną.

Powody.

Abram Krugman stanął jako popisowy w r. 1922 przed Komisją przeglądową w Stolinie i został przez tę Komisję zaliczony do kategorii C. I.

Urząd Wojewódzki w Brześciu n Bugiem decyzją z 3 kwietnia 1930 r. Nr. wojsk. 14—10, wydaną w porozumieniu z Dowódcą Okręgu Korpusu Nr. IX, unieważnił to orzeczenie Komii

sji przeglądowej, ponieważ Krugman w myśl art. 109 ustawy z 27 października 1918 r. (p. 28 Dz. Ust. Państwa Polskiego) nie podlegał obowiązkowi służby wojskowej. Krugman wniósł odwołanie od tej decyzji. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych orzeczeniem z 3 lutego 1931 r. Nr. Wojsk. 214-1, wydanem w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych, nie uwzględniło tego odwołania. W orzeczeniu tem uznano zapatrywania odwoławcy, że należało do niego zastosować nie art. 109 lecz art. 111 wspomnianej wyżej ustawy z 27 października 1918, za nietrafne, a to dlatego, że tenże art. 111 dotyczy tylko osób, których przynależność państwowa nie jest znaną, przynależność zaś państwowa odwoławcy w czasie powołania go do poboru wojskowego była znaną. W tym ostatnim względzie Ministerstwo zaznaczyło, że odwoławca jest byłym obywatelem byłego Imperjum Rosyjskiego, przebywał w dniu 30 kwietnia 1921 t. j. w dniu ratyfikacji Traktatu Ryskiego (p. 300 Dz. Ust. z r. 1921) na obszarze Polski i nie był na tymże obszarze zapisany ani do ksiąg ludności stałej ani do żadnej z organizacji stanowych, a wobec tego z wymienionym wyżej dniem stał się na zasadzie postanowień, zawartych w zdaniu ostatnim p. 1 art. VI Traktatu Ryskiego, obywatelem Rosji Sowieckiej.

Na to orzeczenie ministerjalne wniósł Krugman skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, który rozważył, co następuje:

Według postanowień, zawartych w p. 1 art. VI Traktatu Ryskiego, wszystkie osoby, które ukończyły lat 18 i w chwili ratyfikacji tego Traktatu znajdują się na obszarze Polski a w dniu 1 sierpnia 1914 posiadały obywatelstwo byłego Imperjum Rosyjskiego i są zapisane lub mają prawo być zapisanemi do ksiąg ludności stałej byłego Królestwa Polskiego lub były zapisane do gminy miejskiej lub wiejskiej albo do jednej z organizacji stanowych na ziemiach byłego Imperjum Rosyjskiego, jakie wchodzą w skład Polski, mają prawo zgłosić życzenia w przedmiocie opcji obywatelstwa rosyjskiego lub ukraińskiego. Ten sam przepis głosi dalej — w zdaniu ostatniem — że od byłych obywateli byłego Imperjum Rosyjskiego innych kategorii, znajdujących się w chwili ratyfikacji Traktatu na terytorjum Polski, takie zgłoszenie nie jest wymagane.

Skarżący wywodzi, że Traktat Ryski nie wymagając w powyższych postanowieniach opcji na rzecz obywatelstwa rosyjskiego lub ukraińskiego od osób, które w dniu ratyfikacji tego Traktatu znajdowały się na obszarze Polski lecz na tym obszarze nie były zapisane względnie nie miały prawa do zapisu do ksiąg ludności stałej względnie do gminy miejskiej lub wiejskiej albo do jednej z organizacji stanowych, nie zalicza tem samem tych osób do obywateli rosyjskich względnie ukraińskich, że wobec tego osoby te mogą nabyć obywatelstwo sowieckiej Rosji względnie Ukrainy tylko na zasadzie przepisów wewnętrznego ustawodawstwa tychże kra-

jów, że on na podstawie tych przepisów nie nabył obywatelstwa ani rosyjskiego ani ukraińskiego a wskutek tego pozostał nadal tylko byłym obywatelem byłego Imperjum Rosyjskiego czyli osobą nie posiadającą żadnego obywatelstwa i że w następstwie tego ma do niego zastosowanie art. 111 ustawy z 27 października 1918 a nie art. 109 tejże ustawy, gdyż ten ostatni art. dotyczy tylko obywateli istniejących państw obcych. Opierając się na tych wywodach skarżący zarzuca obrazę art. VI p. 1 Traktatu Ryskiego oraz art. 109 i 111 ustawy z 27 października 1918 r. i podnosi, że wobec tego Ministerstwo nie było na zasadzie art. 101 p. b) rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym (p. 341 Dz. U. z r. 1928) uprawnione do unieważnienia orzeczenia Komisji przeglądowej z r. 1922.

Na poparcie swego zapatrywania, że w art. VI (p. 1) Traktatu Ryskiego nie zaliczono osób, co do których nie jest spełniony określony w tym przepisie wymóg zapisu na obszarze Polski, do obywateli sowieckiej Rosji względnie Ukrainy, skarżący powołuje się na postanowienia zawarte w p. 2 tegoż art. VI i wywodzi, że, skoro w tymże p. 2 uznano wyraźnie za obywateli polskich wyszczególnione w nim kategorie osób, o ile one dokonają opcji na rzecz obywatelstwa polskiego, a zdanie ostatnie p. 1 powyższego art. VI co do wymienionych w tym przepisie osób „innych kategorii”, wyraźnego uznania obywatelstwa sowieckiego nie zawiera, to wolą Rosji względnie Ukrainy było uzależnić od swego wewnętrznego ustawodawstwa nabycie obywatelstwa sowieckiego przez osoby tych „innych kategorii”.

To zapatrywanie skarżącego nie jest trafne. Wola bowiem prawodawcy może być wyrażoną bezpośrednio lub pośrednio a wobec tego z okoliczności, że w p. 2 art. VI uznano wyraźnie pewne kategorie osób za obywateli polskich, nie wynika jeszcze, że w p. 1 tegoż art. nie mogło tylko pośrednio nastąpić uznanie wyszczególnionych w tym przepisie kategorii osób za obywateli sowieckich. Chodzić zatem może tylko o to, czy to uznanie co do osób, nie odpowiadających określonemu w p. 1 art. VI wymogowi zapisu, w rzeczywistości z tego przepisu pośrednio wynika.

Celem postanowień zawartych w p. 1 art. VI jest określenie, którzy z pośród byłych obywateli byłego Imperjum Rosyjskiego, przebywających w dniu 30 kwietnia 1921 na obszarze Polski mają być uważani za obywateli sowieckiej Rosji względnie Ukrainy. W tym względzie przyznano pewno części tej kategorii osób prawo wyboru. W szczególności przyznano je osobom, co do których spełnione są dwa warunki

a mianowicie: warunek posiadania obywatelstwa byłego Imperjum Rosyjskiego już w dniu 1 sierpnia 1914 r. i warunek zapisu, określonego w powyższym przepisie. Byłych obywateli byłego Imperjum Rosyjskiego, przebywających w dniu 30 kwietnia 1921 na obszarze Polski, co do których jeden z tych dwóch warunków nie jest spełniony, zaliczono do „innych kategorii”, o których mowa w zdaniu ostatnim p. 1 art. VI. Jeżeli zaś w tym samym przepisie postanowiono, że od osób tych „innych kategorii” zgłoszenie opcji na rzecz obywatelstwa rosyjskiego względnie ukraińskiego nie jest wymagane, to uznano to zgłoszenie za niepotrzebne, z tego zaś uznania — zwłaszcza ze względu na przytoczony wyżej cel p. 1 art. VI — wynika, że miano na myśli, iż osoby tych „innych kategorii” stają się z mocy prawa samego obywatelami sowieckiej Rosji względnie Ukrainy.

Zaznaczyć nadto należy, że każde postanowienie, zawarte czy to w ustawie czy to w umowie międzynarodowej, ma pewien cel a zdanie ostatnie p. 1 art. VI — gdyby przyjąć, jak to mniema skarżący, że chciano w niem stwierdzić jedynie, iż obywatele byłego Imperjum Rosyjskiego „innych kategorii” mogą nabyć obywatelstwo sowieckiej Rosji względnie Ukrainy na podstawie ustaw wewnętrznych tych krajów — byłoby bezcelowe, gdyż — rzecz jasna, że i bez tego stwierdzenia osoby tych „innych kategorii” mogą nabyć obywatelstwo sowieckiej Rosji względnie Ukrainy, o ile w poszczególnym wypadku stanie się zadość wymaganiom odnoszących przepisów, w tych krajach obowiązujących.

Ponieważ skarżący nie twierdzi nawet, że co do niego spełniony był w dniu 30 kwietnia 1921 określony w p. 1 art. VI wymóg zapisu, Najwyższy Trybunał Administracyjny w zawartem w zaskarżonem orzeczeniu stwierdzeniu, że skarżący był w czasie swego poboru wojskowego obywatelem sowieckiej Rosji względnie Ukrainy, nie mógł dopatrzeć się naruszenia praw skarżącego. W następstwie zaś tego upadają zarzuty skarżącego, dotyczące obrazy art. 109 i art. 101 p. b) rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, ponieważ skarżący podniósł te zarzuty tylko jako konsekwencję zdaniem jego nielegalnego uznania go za obywatela sowieckiej Rosji względnie Ukrainy.

Kierując się temi rozważeniami należało oddalić skargę jako nieuzasadnioną.

Warszawa, dnia 5 stycznia 1934 r.

Podpisy: (—) *Dr. Rappé,*
(—) *Dr. Bernaczek,*
(—) *Chrupowicz*

B.

I. Przedruki z Dziennika Ustaw R. P.

z 9 kwietnia Nr. 29 Rok 1934

Poz. 235. Ustawa z dnia 13 marca 1934 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy.

Art. 1. W art. 15 ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 163) w ustępie 3 wstawia się końcowe zdanie o brzmieniu następującem: „Za osoby, które z tytułu stosunku publiczno-prawnego pobierają ze Skarbu Państwa, z przedsiębiorstw lub monopolu państwowych uposażenie lub zapotrzebowanie, obliczone bez państwowego podatku dochodowego, — opłaty, przewidziane w ustępach 1 i 2 niniejszego artykułu, opłaca Skarb Państwa, przedsiębiorstwa lub monopole państwowe“.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 lutego 1934 r.

Poz. 236. Ustawa z dnia 13 marca 1934 r. o zmianie niektórych przepisów o majątkach rodocowych w województwach wschodnich.

Poz. 237. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych.

Poz. 238. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie opłat stemplowych od spółek.

Poz. 239. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie ulg w zakresie opłat stemplowych od pism, stwierdzających czynności prawne, związane z portami polskiego obszaru celnego.

Poz. 240. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o zmianie niektórych gruntów państwowych.

Poz. 241. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o sprzedaży niektórych nieruchomości państwowych.

Poz. 242. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o wynagrodzeniu za grunty, wywłaszczane na rzecz gminy.

Art. 1. Cena wykupu prywatnych gruntów, wywłaszczanych w granicach osiedli na rzecz gminy, a przeznaczonych na ulice i drogi

gminne wraz z gruntami pomocniczymi, wynosi jedną dziesiątą ich ceny szacunkowej. Przepisu tego nie stosuje się do tych części ulic i dróg, które położone są poza pasem o szerokości 20 m, biegnącym przez środek ulicy lub drogi, przewidzianej w planie zabudowania.

Art. 2. Cena wykupu prywatnych placów, targowisk i skwerów, użytkowanych na cele publiczne, a wywłaszczanych w granicach osiedli na rzecz gminy, wynosi połowę ceny szacunkowej.

Art. 3. Przepisy artykułów 1 i 2 odnoszą się tylko do gruntów, które odpowiadają wszystkim niżej podanym warunkom:

- a) grunty te do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stale były użytkowane na cele publiczne;
- b) grunty te zostały przeznaczone prawomocnym planem zabudowy danego osiedla na ulice, drogi, place, targowiska lub skwery;
- c) właścicielami gruntów tych są jeszcze te same osoby lub ich spadkobiercy, które były ich właścicielami w dniu oddania gruntów na powyższe cele;
- d) właściciele powyższych gruntów lub ich spadkodawcy byli w dniu oddania gruntów na powyższe cele albo przed tym dniem właścicielami terenów, przylegających do wymienionych gruntów;
- e) na gruntach tych niema innych budowli, niż stanowiących własność gminy.

Art. 4. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 243. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 marca 1934 r. o pomocy lekarskiej dla żołnierzy wojska i marynarki wojennej oraz ich rodzin.

Poz. 244. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 marca 1934 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1919 r. o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego.

Na podstawie art. 3 dekretu z dnia 2 stycznia 1919 r. o używaniu wojska w wypadkach wyjątkowych (Dz. P. P. P. Nr. 1, poz. 80) oraz art. 8 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu wojska (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 664) zarządza się co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1919 r. o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego (Dz. P. P. P. Nr. 35, poz. 276) dodaje się po

art. 8 nowe postanowienie, oznaczone w kolejności jako art. 8-a o następującem brzmieniu:

„Art. 8-a.

„Żołnierzom wezwanym do pomocy władz cywilnych w przypadkach, określonych w art. 1, i pełniącym w tym celu służbę poza miejscem stałego garnizonu, przyznaje się dodatek dzienny w wysokości 75% djet przysługujących w czasie podróży służbowych zależnie od posiadanego stopnia wojskowego. W razie pełnienia służby, określonej w art. 1, w miejscu stałego garnizonu, prawo do pobierania powyższego dodatku posiadają ci tylko żołnierze, którzy pełnią tę służbę ponad 12 godzin.

Koszty wynikające z tego tytułu, jak również wydatki nadzwyczajne, przekraczające normy zwyczajnego utrzymania wojska i zużycia materiału, ponosi zainteresowane ministerstwo“.

§ 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych.

§ 3. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 lutego 1934 r.

(2) Równocześnie tracą moc obowiązującą:

1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 października 1924 r. w sprawie uzupełnienia rozporządzenia o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego postanowieniami, dotyczącemi dodatku asystencyjnego (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 895).

2) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 marca 1929 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 października 1924 roku w sprawie uzupełnienia rozporządzenia o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego postanowieniami, dotyczącemi dodatku asystencyjnego (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 264).

Poz. 245. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 23 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o zasadach i sposobie wykonywania kontroli wysokości odsetek płaconych przez Komunalne Kasy Oszczędności i gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe od wkładów i innych lokat pieniężnych.

Na podstawie art. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 marca 1933 r. w sprawie wysokości odsetek od wkładów i innych lokat pieniężnych w komunalnych kasach oszczędności i spółdzielniach (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 255) zarządzam co następuje:

§ 1. Kontrolę wysokości odsetek od wkładów i innych lokat pieniężnych płaconych przez Komunalne Kasy Oszczędności i gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe poruczam:

1) nad wszystkimi Komunalnymi Kasami Oszczędności znajdującymi się na terenie:

- a) województw centralnych i wschodnich — Związkowi Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie,
- b) województw południowych, Galicyjską Kasę Oszczędności we Lwowie i Ukra-

ińską Szczadnicę w Przemyśle — Związkowi Polskich Kas Oszczędności we Lwowie,

c) województw poznańskiego i pomorskiego oraz Krajową Kasę Pożyczkową w Poznaniu (Wojewódzkim Bankiem Pożyczkowym w Poznaniu) — Komunalnemu Związkowi Kredytowemu w Poznaniu,

d) województwa śląskiego — Związkowi Komunalnych Kas Oszczędności Województwa Śląskiego;

2) nad gminnymi kasami pożyczkowo-oszczędnościowymi — Państwowemu Bankowi Rolnemu.

§ 2. Komunalne Kasy Oszczędności, Gminne Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowe, Krajowa Kasa Pożyczkowa w Poznaniu, Galicyjska Kasa Oszczędności oraz Ukraińska Szczadnica w Przemyśle obowiązane są:

a) umieścić w ciągu dni 15 od daty wejścia w życie rozporządzenia niniejszego na widocznym miejscu w lokalu danej instytucji obwieszczenie wykazujące stopę procentową, jaką płaci dana instytucja od wkładów i innych lokat pieniężnych.

b) sporządzać z końcem każdego kwartału kalendarzowego, a więc na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia dla właściwych instytucji kontrolujących, wymienionych w punktach 1 i 2 § 1 rozporządzenia niniejszego, wykazy obejmujące stopę procentową, jaką płaci dana instytucja od różnych typów wkładów i innych lokat pieniężnych. Wykazy te winny być nadesłane w ciągu pierwszych 15 dni następnego kwartału, przyczem za dowód przedstawienia uważany będzie dokument stwierdzający nadanie tego wykazu na pocztę.

§ 3. Instytucje kontrolujące, wymienione w punkcie 1 § 1 rozporządzenia niniejszego, winny przynajmniej raz do roku dokonać rewizji, która obejmowałaby dokładne sprawdzenie ksiąg, dokumentów i korespondencji, odnoszących się do wkładów i innych lokat pieniężnych instytucyj, wymienionych w § 1 tego rozporządzenia.

Gminne Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowe będą rewidowane w okresach czasu według uznania Państwowego Banku Rolnego.

§ 4. W razie stwierdzenia przekroczenia przepisów, zawartych w § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 30 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 733) i zarządzeń Ministra Skarbu w tym zakresie wydanych, instytucje kontrolujące winny sporządzić szczegółowy protokół i przesłać go bezzwłocznie Ministrowi Skarbu. Odpis takiego protokołu otrzymuje rewidowana instytucja.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Poz. 246. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 23 marca 1934 r. o sposobie wykonywania kontroli wysokości odsetek płaconych przez spółdzielnie od wkładów i innych lokat pieniężnych.

Poz. 247. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 24 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w sprawie zmiany w statucie Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Poz. 248. Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 30 marca 1934 r. o zmianie rozporządzenia z dnia 9 września 1931 r. w sprawie zwrotu cła przy wywozie ryżu wyluszczonego polerowanego oraz produktów ryżowych.

Poz. 249. Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 30 marca 1934 r. o częściowej zmianie rozporządzenia z dnia 19 listopada 1928 r. w sprawie zwrotu cła przy wywozie maszyn włókienniczych.

Poz. 250. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o zmianie granic miasta Lubaczowa w powiecie lubaczowskim, województwie lwowskim.

Poz. 251. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o zmianie granic miasta Przeworska w powiecie przeworskim, województwie lwowskim.

Poz. 252. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 marca 1934 r. o zmianie granic miasta Dawidgródka w powiecie stolińskim, województwie poleskim.

Poz. 253. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o zmianie granic miasta Kosowa w powiecie kosowskim, województwie stanisławowskim.

Poz. 254. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 marca 1934 r. o zmianie granic miasta Szczepieszyńska w powiecie zamojskim, województwie lubelskim.

Poz. 255. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 marca 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o zmianie granic miasta Zaleszczyki w powiecie zaleszczyckim, województwie tarnopolskim.

Poz. 256. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca 1934 r. o zmianie granic miasta Ostroga w powiecie żółkiewskim, województwie wołyńskim.

Poz. 257. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca 1934 r. o zmianie granic miasta Stolina w powiecie stolińskim, województwie poleskim.

Poz. 258. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca 1934 r. o zaliczeniu osady Poddębice w powiecie łęczyckim, województwie łódzkim w poczet miast.

Poz. 259. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca 1934 r. w sprawie regulaminu wyborczego do rad miejskich.

Na podstawie art. 41 ust. (1) i art. 129 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) zarządzam co następuje:

Postanowienia ogólne.

§ 1. (1) Przez powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia artykuły ustawy należy rozumieć artykuły ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294); przez powołane bez bliższego określenia paragrafy należy rozumieć paragrafy rozporządzenia niniejszego.

(2) Wymienione w rozporządzeniu niniejszem podwójne terminy poszczególnych czynności wyborczych należy rozumieć w ten sposób, iż liczba mniejsza określa termin dla miast do 10.000 mieszkańców, liczba zaś większa — dla miast ponad 10.000 mieszkańców.

(3) Przy obliczaniu terminów wyborczych należy wliczać do okresu zarówno dzień zarządzenia wyborów, jak i zależny od niego ostatni dzień danej czynności wyborczej, podany w rozporządzeniu niniejszem.

§ 2. (1) Wybory do rad miejskich odbywają się na podstawie powszechnego, równego, tajnego i bezpośredniego systemu głosowania oraz stosunkowego rozdziału mandatów.

(2) Prawo wybierania może być wykonane tylko osobiście.

§ 3. (1) Prawo wybierania do rady miejskiej ma każdy obywatel polski bez różnicy płci, który odpowiada warunkom, określonym w art. 3 ustawy.

(2) Wybrany do rady miejskiej może być każdy obywatel polski bez różnicy płci, który ukończył do dnia zarządzenia wyborów 30 lat, ma prawo wybierania w jakimkolwiek okręgu danego miasta i włada językiem polskim w słowie i piśmie.

§ 4. (1) Miasto, liczące do 5.000 mieszkańców, może stanowić jeden okrąg wyborczy, bądź też dzielić się na odpowiednią ilość okręgów.

(2) Obszar miast, liczących ponad 5.000 mieszkańców, rządowa władza administracji ogólnej, określona w § 6 rozporządzenia niniejszego.

szego, podzieli na odpowiednią ilość okręgów wyborczych i ustali dla każdego okręgu, w zależności od liczby jego mieszkańców, ilość przypadających nań mandatów radnych.

(3) Na poszczególny okrąg wyborczy nie może przypadać mniej niż trzy mandaty.

(4) Okrąg wyborczy może być podzielony w miarę potrzeby na obwody głosowania; w tym przypadku wyborca może wykonać prawo głosowania tylko w jednym obwodzie.

(5) Każdy okrąg wyborczy oraz każdy obwód głosowania winien tworzyć jedną ciągłą całość terytorjalną.

(6) Okręgi wyborcze oznacza się numerami rzymskimi, obwody zaś głosowania — numerami arabskimi dla każdego okręgu oddzielnie.

§ 5. Liczbę radnych miejskich określa art. 34 ustawy, przyczem za podstawę określenia liczby mieszkańców miasta przyjmuje się ogłoszone przez Główny Urząd Statystyczny wyniki ostatniego powszechnego spisu ludności. Liczba zastępców radnych jest równa liczbie radnych. Przy ustalaniu liczby mieszkańców w poszczególnych okręgach wyborczych i obwodach przyjmuje się za podstawę prowadzoną przez gminę ewidencję ludności.

Zarządzenie wyborów.

§ 6. (1) Wybory do rady miejskiej zarządza w miastach niewydzielonych z powiatowego związku samorządowego — starosta powiatowy, w miastach wydzielonych z powiatowego związku samorządowego — wojewoda, a w m. st. Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych. Władzom tym przysługuje ogólny nadzór nad czynnościami wyborczymi i z tego tytułu korzystają one analogicznie z uprawnień określonych w art. 67 ustawy.

(2) W zarządzeniu wyborów należy podać: dzień zarządzenia wyborów, dzień głosowania, ewentualnie podział na okręgi wyborcze i obwody głosowania oraz ilość mandatów radnych i ich zastępców, przypadających na gminę, ilość radnych i ich zastępców w każdym okręgu wyborczym, jak również nazwiska przewodniczących, ich zastępców i dwóch członków i ich zastępców głównej i każdej okręgowej komisji wyborczych. Treść zarządzenia należy podać przełożonemu gminy i przewodniczącemu głównej komisji wyborczej. Doręczenie pisma, zawiadamiającego o zarządzeniu wyborów, powinno poprzedzić datę zarządzenia co najmniej o jeden dzień.

(3) Przed zarządzeniem wyborów, władza zarządzająca wybory, a w m. st. Warszawie — Komisarz Rządu na m. st. Warszawę, — dokonuje podziału obszaru na okręgi wyborcze i na obwody głosowania i ustala ilość mandatów w poszczególnych okręgach (wzór Nr. 1).

Komisje wyborcze.

§ 7. (1) Do przeprowadzenia wyborów ustanawia się główną komisję wyborczą i okrę-

gowe komisje wyborcze. W razie podziału okręgów wyborczych na obwody głosowania należy utworzyć również obwodowe komisje wyborcze.

(2) Dla miasta, liczącego do 5.000 mieszkańców i stanowiącego jeden okrąg wyborczy, tworzy się tylko główną komisję wyborczą, a w razie podziału jego na obwody głosowania — również obwodowe komisje wyborcze. Czynności okręgowych komisji wyborczych, przewidziane rozporządzeniem niniejszem, spełnia wówczas główna komisja wyborcza.

§ 8. (1) Główna i okręgowe komisje wyborcze składają się z przewodniczącego, jego zastępcy, 4 ch członków i tyluż zastępców. Przewodniczącego, jego zastępcę oraz dwóch członków i ich zastępców mianuje władza zarządzająca wybory, pozostałych dwóch członków, i ich zastępców powołuje przełożony gminy, komunikując o tem przewodniczącemu głównej komisji wyborczej. Dla m. st. Warszawy przewodniczącego, jego zastępcę oraz dwóch członków i ich zastępców głównej komisji wyborczej mianuje Minister Spraw Wewnętrznych, w stosunku zaś do komisji okręgowych analogiczne uprawnienia służą Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę (wzory Nr. 2 i 3).

(2) Obwodowe komisje wyborcze składają się z pięciu członków i tyluż zastępców (przewodniczącego, jego zastępcy, 4 członków i 4 ich zastępców), powołanych przez główną komisję wyborczą (wzór Nr. 4).

(3) Przewodniczący i członkowie komisji wyborczych i ich zastępcy powinni posiadać prawo wybierania do rady miejskiej, do której zarządzono wybory. Łączenie kandydatury na radnego z godnością przewodniczącego lub członka komisji wyborczej oraz ich zastępców jest niedopuszczalne i to: o ile chodzi o główną komisję wyborczą — w stosunku do terenu całego miasta, o ile zaś chodzi o okręgową lub obwodowe komisje wyborcze — w stosunku do danego okręgu wyborczego.

§ 9. (1) Do powzięcia uchwał komisji wyborczych potrzebna jest obecność przewodniczącego (zastępcy) i co najmniej dwóch członków (zastępców). Uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych. W razie równości głosów przyjęty zostaje wniosek, za którym głosował przewodniczący.

(2) Zastępca przewodniczącego i zastępcy innych członków komisji wyborczych biorą udział w głosowaniu na posiedzeniu komisji tylko w razie nieobecności osoby, którą zastępują, przyczem jednak zastępca przewodniczącego komisji wyborczej ma prawo brać udział we wszystkich posiedzeniach komisji.

(3) Pisma i obwieszczenia komisji wyborczej podpisuje w imieniu komisji przewodniczący (zastępca).

Spisy wyborców.

§ 10. (1) Spis wyborców powinien zawierać wszystkich posiadających prawo wybierania

do rady miejskiej. Spisy wyborców sporządza przełożony gminy na podstawie danych i materiałów, posiadanych przez gminę w związku z prowadzeniem rejestru mieszkańców. Obywateli honorowych gminy wpisuje się na początku spisu wyborców, w razie zaś podziału miasta na okręgi i obwody głosowania na początku spisu obwodu 1 okręgu I.

(2) W miastach, liczących do 5.000 mieszkańców i niepodzielonych ani na okręgi wyborcze, ani na obwody głosowania, sporządza się jeden spis wyborczy dla całego miasta. W miastach, podzielonych na okręgi wyborcze, lecz niepodzielonych na obwody głosowania, sporządza się spisy wyborcze dla każdego okręgu oddzielnie. Okręgowe spisy wyborcze oznacza się numerem okręgu, obwodowe zaś spisy wyborcze numerem obwodu, a w razie podziału miasta na okręgi i obwody spisy obwodowe oznacza się numerami okręgu i obwodu. Zarząd miejski drogą uchwały może wprowadzić, prócz okręgowych lub obwodowych spisów wyborców, ogólny spis wyborców, obejmujący wyborców z całego miasta.

(3) Spisy wyborców, prócz ogólnego, sporządzane są według ulic i Nr. Nr. domów, albo w porządku abecedowym nazwisk wyborców. Przyjęcie takiego lub innego układu spisów wyborców zależy od decyzji zarządu miejskiego stosownie do warunków lokalnych. Układ ogólnego spisu wyborców powinien być abecedowy według nazwisk wyborców.

(4) Spis wyborców powinien zawierać.

a) W układzie według ulic i Nr. Nr. domów: numer porządkowy, nazwę ulicy, Nr. domu, nazwisko, imię, dzień, miesiąc i rok urodzenia, od kiedy mieszka w gminie, numer porządkowy spisu ogólnego, jeżeli taki spis istnieje, oraz trzy rubryki wolne, z których dwie pierwsze służą do zaznaczenia oddania głosu przy wyborach normalnych bądź uzupełniających, trzecia zaś, obszerniejsza, na inne zapiski, w której notuje się specjalny tytuł zapisu do spisu wyborców, jak np. „posiadacz nieruchomości“, „urzędnik państwowy“ i t. p. (wzór Nr. 5).

b) W układzie abecedowym według nazwisk wyborców: numer porządkowy, nazwisko, imię, dzień, miesiąc i rok urodzenia, adres mieszkania (ulica, Nr. domu), od kiedy mieszka w gminie, numer porządkowy spisu ogólnego, jeżeli taki spis istnieje, oraz trzy rubryki wolne, z których dwie pierwsze służą do zaznaczenia oddania głosu przy wyborach normalnych bądź uzupełniających, trzecia zaś, obszerniejsza, na inne zapiski, w której notuje się specjalny tytuł zapisu do spisu wyborców, jak np. „posiadacz nieruchomości“, „urzędnik państwowy“ i t. p. (wzór Nr. 6).

c) Ogólny spis wyborców powinien zawierać: numer porządkowy, nazwisko, imię, dzień, miesiąc i rok urodzenia, adres mieszkania (ulica, Nr. domu), numer okręgu, numer obwodu i numer porządkowy spisu obwodowego (wzór Nr. 7).

§ 11. (1) Przełożony gminy doręcza:

a) przewodniczącemu głównej komisji wyborczej jeden egzemplarz ogólnego spisu wyborców, jeżeli taki spis został wprowadzony, oraz po jednym egzemplarzu każdego okręgowego lub obwodowego spisu wyborców (jeden cały komplet); jeżeli zaś miasto nie jest podzielone na okręgi lecz jest podzielone na obwody, — po trzy egzemplarze każdego obwodowego spisu wyborców;

b) każdemu przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej — po dwa egzemplarze spisu okręgowego danego okręgu, jeżeli zaś miasto jest podzielone na obwody głosowania, — po dwa egzemplarze spisów obwodowych wszystkich obwodów danego okręgu.

(2) Przełożony gminy doręcza spisy wyborców przewodniczącym komisji wyborczych (ust. 1) w terminach następujących:

a) w miastach, liczących do 10.000 mieszkańców, najpóźniej dnia 14-go od dnia zarządzenia wyborów;

b) w miastach, liczących ponad 10.000 mieszkańców, najpóźniej dnia 24-go od dnia zarządzenia wyborów.

§ 12. Najpóźniej dnia 10 albo 20 od dnia zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłosi plakatami:

a) podział miasta na okręgi wyborcze i obwody głosowania;

b) skład głównej, okręgowych i obwodowych komisji wyborczych;

c) lokale i godziny urzędowania głównej i okręgowych komisji;

d) termin i miejsce wyłożenia spisu wyborców i wnoszenia reklamacji (§ 13);

e) liczbę radnych, jaka ma być wybrana w każdym poszczególnym okręgu wyborczym;

f) termin zgłaszania list kandydatów (§ 15);

g) liczbę wyborców, uprawnionych do zgłoszenia list kandydatów dla każdego okręgu wyborczego (§ 17).

W ogłoszeniu należy zaznaczyć, iż po upływie przepisanych terminów reklamacje nie będą przyjmowane, do głosowania zaś będą uprawnione tylko osoby, wpisane na ustalonym ostatecznie spisie wyborców (§ 14) (wzór Nr. 8).

§ 13. (1) Spisy wyborców powinny być wyłożone do przejrzania w lokalach okręgowych komisji wyborczych najpóźniej dnia 16 lub 26 od dnia zarządzenia wyborów przez dni 7, najmniej przez pięć godzin dziennie, a w tem przynajmniej przez 2 godziny po godzinie 16-ej. W tym czasie w godzinach urzędowania komisji wyborczej każdemu mieszkańcowi gminy wolno przeglądać spisy wyborców i czynić odpisy. Siedmiodniowy okres czasu wyłożenia spisów nie może mieć przerw.

(2) W czasie wyłożenia spisów, w godzinach urzędowania komisji wyborczych, każdy mieszkaniec miasta ma prawo wnieść do okręgowej komisji wyborczej poparte odpowiednimi dowodami reklamacje z powodu pominięcia

jego samego lub kogokolwiek innego w spisie wyborców, oraz przeciwko wpisaniu osoby nieuprawnionej do głosowania. Reklamacje należy zgłaszać na piśmie lub ustnie do protokołu; przesyłanie pocztą jest wyłączone. W czasie wyłożenia spisów wyborców powinni być obecni co najmniej dwaj członkowie (zastępcy) komisji wyborczej.

§ 14. (1) Reklamacje z powodu pominięcia komisja okręgowa załatwia w miarę możliwości bezzwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3-ch dni po dniu wniesienia reklamacji, a najpóźniej dnia 26 lub 36 od dnia zarządzenia wyborów i o decyzji zawiadamia reklamującego.

(2) W razie wniesienia reklamacji przeciwko wpisaniu komisja powinna najpóźniej następnego dnia po wniesieniu reklamacji zawiadomić o tem osobę, której umieszczenie na liście wyborców zostało zakwestjonowane, z pouczeniem, iż przysługuje jej prawo wniesienia swej obrony do komisji na piśmie lub ustnie w godzinach urzędowania komisji w ciągu następnego dnia po dniu ustnego lub pisemnego zawiadomienia. Przy doręczaniu pisemnych zawiadomień obowiązują postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341). Reklamacje przeciwko wpisaniu rozstrzyga okręgowa komisja w ciągu 2-ch dni od chwili upływu terminu obrony, co powinno nastąpić najpóźniej dnia 26 lub 36 od dnia zarządzenia wyborów i bezzwłocznie zawiadamia o decyzji osoby interesowane.

(3) Od powyższych decyzji nie służy odwołanie.

(4) Po rozstrzygnięciu reklamacyj okręgowa komisja wyborcza wpisuje dodatkowo wyborców, których prawo wyborcze uznano, lub skreśla tych, którym odmówiono tego prawa w postępowaniu reklamacyjnym, w egzemplarzach okręgowych lub obwodowych spisów wyborców i zamyka spisy, zaopatrując je odpowiednią klauzulą oraz podpisami członków, poczem doręcza oba egzemplarze spisów przewodniczącym obwodowych komisji wyborczych.

(5) O wszelkich zmianach, dokonanych w drodze reklamacyj w spisach wyborców, okręgowe komisje wyborcze zawiadamiają główną komisję wyborczą, która sprawdza, czy jedna i ta sama osoba nie figuruje w spisach wyborców w paru okręgach lub obwodach, w przypadku zaś stwierdzenia, iż ta sama osoba wpisana jest do paru spisów wyborców, główna komisja wyborcza zarządza uczynienie w tych spisach adnotacji, w którym okręgu lub obwodzie służy tej osobie prawo oddania głosu.

Listy kandydatów.

§ 15. (1) Napóźniej dnia 20 lub 30 od dnia zarządzenia wyborów wyborcy mają prawo zgłaszania w godzinach urzędowania do głównej komisji wyborczej list kandydatów na radnych. Kandydaci na radnych powinni posiadać prawo wybieralności (§ 3 ust. 2). Liczba kandydatów

na poszczególnych listach nie może przekraczać trzykrotnej ilości mandatów radnych, przypadających na dany okrąg wyborczy.

(2) Ta sama lista kandydatów nie może być zgłoszona w kilku okręgach wyborczych.

§ 16. (1) Lista kandydatów powinna zawierać numer okręgu wyborczego, imię, nazwisko, wiek i dokładny adres zamieszkania każdego kandydata. Nazwiska kandydatów opatruje się kolejno numerami. Do listy kandydatów należy dołączyć oświadczenie każdego kandydata, stwierdzone własnoręcznym podpisem:

a) że zgadza się na zgłoszenie jego kandydatury na danej liście w danym okręgu wyborczym,

b) że posiada prawo wybieralności na radnego,

c) że zapoznał się z treścią art. 6, 8 i 9 ustawy.

W razie braku takiego oświadczenia główna komisja wyborcza wykreśla kandydata z listy.

(2) Kandydować wolno z jednej tylko listy i w jednym tylko okręgu wyborczym. Jeżeli tego samego kandydata zamieszczono na kilku listach, uznaje się go za prawidłowo zgłoszonego na tej liście, do której dołączona jest jego zgoda z datą najpóźniejszą. W razie jednakowych dat skreśla się kandydata ze wszystkich list.

(3) Przewodniczący głównej komisji wyborczej ma prawo wezwać kandydata celem stwierdzenia, czy włada on językiem polskim w słowie i piśmie. Kandydata, który nie zjawi się na wezwanie prawidłowo doręczone, główna komisja wyborcza może wykreślić z listy kandydatów. Od tej decyzji niema odwołania.

§ 17. (1) Każda lista kandydatów powinna być podpisana własnoręcznie przez co najmniej $\frac{1}{50}$ część wszystkich wyborców, wpisanych do spisu wyborców danego miasta lub okręgu. Ułamki zaokrągla się w górę do pełnej jedynek. Za podstawę do ustalenia liczby potrzebnych podpisów służą spisy wyborców, sporządzone przez przełożonego gminy, bez uwzględnienia okresu reklamacji. Listę jednak może podpisać również i ten wyborca, który został wpisany do spisu wyborców dopiero w drodze reklamacji. Liczbę 300 podpisów należy w każdym przypadku uznać za wystarczającą. Każdy wyborca może podpisać tylko jedną listę. W razie podpisania dwu lub więcej list podpisy na listach później zgłoszonych są nieważne, jeżeli podpisy, umieszczone na listach wcześniej zgłoszonych, nie zostaną cofnięte w terminie, określonym w ust. (2). Przewodniczący ma prawo wezwać wyborców, którzy podpisali listę i badać własnoręczność ich podpisów na liście oraz uznać za nieważne podpisy tych, którzy nie stawili się na wezwanie w wyznaczonym terminie.

(2) Przy podpisie każdego z wyborców należy podać jego zamieszkanie. Śmierć podpisującego, albo późniejsza utrata przezeń prawa wybierania nie powoduje unieważnienia listy. Wyborca ma prawo cofnąć złożony podpis pod listą

kandydatów najpóźniej dnia 24 lub 34 od dnia zarządzenia wyborów.

(3) Za pełnomocnika listy, upoważnionego do porozumiewania się z komisją wyborczą, uważa się osobę, podpisaną na pierwszym miejscu; jako zastępcę pełnomocnika — podpisaną na drugim miejscu, o ile przy zgłoszeniu listy nie wskazano wyraźnie jako pełnomocnika i jego zastępcę innych osób.

§ 18. (1) Przewodniczący głównej komisji wyborczej wydaje na żądanie pełnomocnika listy pisemne poświadczenie zgłoszenia listy i złożenia oświadczenia kandydatów (§ 16).

(2) Zgłoszona lista kandydatów otrzymuje numer porządkowy w kolejności zgłoszenia. Numeracja list odbywa się dla każdego okręgu wyborczego oddzielnie.

§ 19. (1) Przewodniczący głównej komisji wyborczej bada, czy zgłoszone listy kandydatów odpowiadają obowiązującym przepisom. W tym celu może zwracać się o pomoc do organów gminy lub policji. W przypadku stwierdzenia braków lub wad, mogących spowodować nieważność całej listy lub nieważność poszczególnych kandydatur, przewodniczący głównej komisji wyborczej wzywa pełnomocnika listy najpóźniej dnia 23 lub 33 od dnia zarządzenia wyborów do usunięcia tych braków, przyczem zwraca listę i wymienia jakie braki lub wady zawiera lista.

(2) W tych przypadkach, gdy pełnomocnik nie usunie wskazanych przez przewodniczącego głównej komisji wyborczej braków i wad, najpóźniej dnia 24 lub 34 od dnia zarządzenia wyborów, główna komisja wyborcza stwierdza nieważność listy w całości albo nieważność kandydatur, co do których przewodniczący stwierdził braki i wady, i o decyzji zawiadamia pełnomocnika listy. Powyższe decyzje komisji powinny być ujęte w formę protokołu, podpisanego przez przewodniczącego i wszystkich obecnych członków komisji. Od tych decyzji nie służy prawo odwołania.

(3) Zmiana kandydatury lub dopisanie nowej już po podpisaniu listy przez wymaganą liczbę wyborców są niedopuszczalne i powodują nieważność zmienionej lub dopisanej kandydatury. O nieważności decyduje główna komisja wyborcza, zawiadamiając o swojej decyzji pełnomocnika listy. Od tej decyzji nie służy prawo odwołania.

(4) Ustalone w powyższy sposób listy kandydatów nie mogą być zmienione. W razie wycofania swych podpisów w trybie, określonym w § 17 (2), przez taką ilość wyborców, że dana lista nie będzie zawierała wystarczającej liczby podpisów (§ 17 (1)), główna komisja stwierdza nieważność danej listy.

(5) Łączenie (blok) list jest niedopuszczalne.

Wybór radnych bez głosowania.

§ 20. (1) W przypadku, gdy w danym okręgu wyborczym zgłoszona została tylko jedna ważna lista kandydatów, zawierająca powyżej tyle nazwisk kandydatów ważnie zgłoszo-

nych, ile wynosi liczba mandatów w danym okręgu wyborczym, — głosowanie nie odbywa się, a radnymi zostają ważnie zgłoszeni kandydaci. Stanowiska zastępców radnych pozostają wówczas nieobsadzone. Jeżeli w przewidzianym powyżej przypadku liczba zgłoszonych ważnie kandydatów jest mniejsza aniżeli liczba mandatów w danym okręgu wyborczym, zgłoszeni ważnie kandydaci zostają radnymi, pozostałe zaś nieobsadzone mandaty radnych obsadza się w drodze wyborów uzupełniających, stosując postanowienia, zawarte w §§ 48 i 49 rozporządzenia niniejszego.

(2) W przypadku, gdy zgłoszono w danym okręgu wyborczym tylko jedną ważną listę kandydatów, zawierającą więcej kandydatur aniżeli jest w tymże okręgu mandatów, albo gdy zgłoszono dwie lub więcej ważnych list kandydatów bez względu na łączną ilość ważnych kandydatur, — głosowanie należy przeprowadzić. Jeżeli w tym ostatnim przypadku łączna ilość ważnych kandydatur na wszystkich listach wynosi mniej aniżeli liczba mandatów w danym okręgu wyborczym, wówczas pozostałe po dokonaniu głosowania nieobsadzone mandaty radnych obsadza się w drodze wyborów uzupełniających, stosując postanowienia, zawarte w §§ 48 i 49 rozporządzenia niniejszego.

(3) W przypadku wyboru radnych bez głosowania (§ 20) główna komisja wyborcza sporządza protokół i najpóźniej dnia 31 lub 41 od dnia zarządzenia wyborów ogłasza plakatami (wzór Nr. 10):

a) iż w danym okręgu wyborczym zgłoszono ważnie tylko jedną listę kandydatów, nie zawierającą więcej nazwisk kandydatów aniżeli jest w tym okręgu mandatów, i że wobec tego głosowanie nie odbędzie się, a radnymi zostali wszyscy ważnie zgłoszeni kandydaci;

b) imiona, nazwiska, wiek i miejsce zamieszkania wybranych radnych;

c) treść § 45 rozporządzenia niniejszego.

Ogłoszenie list kandydatów i terminu głosowania.

§ 21. (1) Najpóźniej dnia 26 lub 36 od dnia zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłasza plakatami:

a) listy kandydatów, uznane za ważne (bez podpisów zgłaszających) dla każdego okręgu wyborczego, pod numerami, które tym listom nadano;

b) dzień i czas trwania głosowania;

c) lokale, w których odbędzie się głosowanie;

d) treść §§ 23, 26, 33 rozporządzenia niniejszego.

(2) Głosowanie odbywa się jednego dnia we wszystkich okręgach wyborczych, w niedzielę lub dzień świąteczny najpóźniej dnia 30 lub 40 od dnia zarządzenia wyborów (wzór Nr. 9).

Głosowanie.

§ 22. (1) Głosowanie odbywa się w lokalach okręgowych komisji wyborczych, w razie

zaś podziału na obwody głosowania — w lokalach obwodowych komisji wyborczych i trwa bez przerwy od godziny 9-ej do godziny 19-ej.

(2) Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili obliczenia głosów w lokalu wyborczym powinni być obecni bez przerwy przewodniczący lub jego zastępca i co najmniej dwóch członków komisji lub ich zastępców. W wyjątkowym przypadku przewodniczącego okręgowej lub obwodowej komisji albo jego zastępcę może zastąpić jeden z członków odpowiedniej komisji według uznania przewodniczącego głównej komisji wyborczej.

(3) Przy sprawdzaniu urny wyborczej, głosowaniu, obliczaniu i ustalaniu wyników głosowania przez komisję wyborczą, przed którą odbywa się głosowanie, mają prawo być obecni mężowie zaufania wyborców, zgłoszeni przez pełnomocników list po jednym dla każdej komisji. Mąż zaufania powinien mieć prawo wybierania do rady miejskiej danego miasta i okazać przewodniczącemu komisji wyborczej imienne pismo delegacyjne, wydane przez pełnomocnika listy i potwierdzone przez przewodniczącego głównej komisji wyborczej.

§ 23. W dniu głosowania nie wolno w lokalu wyborczym, w budynku, w którym się ten lokal znajduje, na ulicach i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów wygłaszać przemówień do wyborców, rozdawać kart do głosowania i w jakikolwiek inny sposób agitować. Postanowieniom tym podlegają również i mężowie zaufania.

§ 24. (1) Przewodniczący komisji czuwa nad zapewnieniem porządku w czasie wyborów zarówno w lokalu wyborczym, jak przed tym lokalem. Przewodniczący może zarządzić usunięcie z lokalu wyborczego osób, nie wyłączając mężów zaufania, które zakłócają spokój lub naruszają przepisy § 23, oraz może wydawać zarządzenia, zmierzające do zapewnienia wyborcom dostępu do lokalu wyborczego i do urny wyborczej.

(2) Rządowe władze administracji ogólnej celem zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wyborów mogą zarządzić wyznaczenie przy poszczególnych komisjach wyborczych posterunków policyjnych.

§ 25. Przed rozpoczęciem głosowania komisja wyborcza stwierdza, czy urna jest próżna, poczem urnę zamyka. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urny w żadnym przypadku otwierać nie wolno.

§ 26. (1) Głosowanie odbywa się zapomocą kart do głosowania. Karty do głosowania nie mogą być koloru oczywiście innego niż białe. Karta powinna zawierać numer ewentualnie nazwę jednej z ważnie zgłoszonych list kandydatów oraz nazwiska kandydatów, na których wyborca oddaje głos. Brak numeru lub nazwy listy nie powoduje nieważności karty, o ile wszyscy kandydaci wpisani na karcie pochodzą z jednej listy lub gdy

karta zawiera nazwisko jednego tylko ważnie zgłoszonego kandydata. Karta, zawierająca tylko numer lub nazwę listy bez co najmniej jednego nazwiska ważnie zgłoszonego kandydata, jest nieważna.

(2) Wyborca może głosować wyłącznie na kandydatów, których nazwiska umieszczone są na jednej tylko liście kandydatów, zgłoszonej ważnie w danym okręgu wyborczym.

(3) Każdy wyborca rozporządza tyłu głosami, ilu radnych wybiera się w danym okręgu wyborczym, przyczem ma prawo część lub wszystkie rozporządzalne swe głosy oddać na jednego i tego samego kandydata. Wówczas wpisuje na karcie do głosowania tyle razy nazwisko tego kandydata, ile głosów chce mu oddać.

(4) Treść karty do głosowania może być odbita mechanicznie lub pisana.

§ 27. Karty do głosowania wrzucane są do urny w kopertach, osteplowanych pieczęcią zarządu miejskiego. Wszystkie koperty powinny być jednakowej barwy i jednakowego formatu; oprócz stempla koperty nie mogą być oznaczone żadnym znakiem odróżniającym. Przewodniczący głównej komisji wyborczej dostarcza wszystkim komisjom osteplowane koperty.

§ 28. Głosowanie odbywa się w następujący sposób: wyborca, podszedłszy do stołu, przy którym czynna jest komisja wyborcza, wymienia swe imię, nazwisko i adres zamieszkania. Gdy zostanie sprawdzone, że wymienione imię i nazwisko znajduje się w spisie wyborców danego okręgu lub obwodu, wyborca otrzymuje kopertę do głosowania, poczem, sprawdzwszy czy koperta jest należycie osteplowana, wkłada w nią kartę do głosowania i wręcza przewodniczącemu komisji. Przewodniczący, sprawdzwszy stempel na kopercie, wrzuca ją do urny wyborczej w obecności wyborcy. Jednocześnie członkowie komisji notują oddanie głosu w odpowiednich rubrykach obu egzemplarzy spisu wyborców.

§ 29. (1) Przewodniczący lub jego zastępca oraz członkowie komisji mogą zażądać ustalenia tożsamości osoby głosującej. Uczynić to jednak mogą dopóki wyborca nie oddał głosu.

(2) Wyborca, nie posiadający dokumentów, uznanych przez komisję za wystarczające, może powołać się na świadectwo dwóch wiarygodnych świadków, znanych komisji wyborczej. Od decyzji komisji w sprawie tożsamości wyborcy niema odwołania.

§ 30. (1) Głosowania przerywać nie wolno. Jeżeli, wskutek nieprzewidzianego wypadku, czynności wyborcze były uniemożliwione, komisja wyborcza może przedłużyć godziny głosowania lub odroczyć do dnia następnego. Zarządzenie takie powinno być natychmiast ogłoszone publicznie w sposób, w danym mieście przyjęty.

(2) W razie przerywania głosowania komisja wyborcza opieczętuje akta i urnę wyborczą i odda je na przechowanie przewodniczącemu pod

jego osobistą odpowiedzialnością. Po ponownem podjęciu głosowania należy protokółarnie stwierdzić czy pieczęcie były nie naruszone.

§ 31. O godzinie 19 przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko ci wyborcy, którzy w chwili zarządzenia zamknięcia znajdowali się w lokalu wyborczym. Komisja może także przed godziną 19 uznać głosowanie za ukończone, jeśli wszyscy wyborcy, wpisani do spisu, oddali swoje głosy.

Obliczenie i ustalenie wyniku głosowania.

§ 32. (1) Obliczenia oddanych głosów dokonywają te komisje wyborcze, przed którymi odbywa się głosowanie. Obliczenie dokonywane jest zaraz po ukończeniu głosowania.

(2) Przewodniczący komisji otwiera urnę wyborczą, poczem liczy koperty w niej złożone, nie otwierając ich. Jednocześnie ustala się na podstawie notatek w spisie wyborców liczbę głosujących.

(3) Gdyby liczba głosujących różniła się od liczby kopert wyjętych z urny, należy to zaznaczyć w protokóle, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę powyższej niezgodności.

(4) Po ukończeniu tej czynności komisja przystępuje niezwłocznie do obliczenia kart do głosowania, oddanych ważnie na poszczególne listy kandydatów, oraz głosów, oddanych ważnie na poszczególnych kandydatów. W tym celu przewodniczący komisji otwiera koperty, wyjmując z nich karty i odczytuje głośno najpierw numer listy, następnie nazwiska kandydatów, wymienionych w karcie. Przed odczytaniem karty do głosowania przewodniczący bada jej ważność. O nieważności orzeka komisja wyborcza. W miarę odczytywania przez przewodniczącego dwaj członkowie komisji prowadzą każdy z osobna listy obliczenia, do których wpisują oddzielnie liczbę kart do głosowania, oddanych ważnie na poszczególne listy kandydatów, oddzielnie zaś głosy, oddane ważnie na poszczególnych kandydatów. Listy obliczenia, prowadzone przez obydwóch członków komisji powinny się ze sobą zgadzać i będą po ukończeniu obliczenia i podpisaniu przez przewodniczącego i wszystkich obecnych członków komisji dołączone do protokołu. Na podstawie list obliczenia komisja wyborcza ustala: a) ile ważnych kart do głosowania otrzymała każda lista kandydatów oraz b) ile każdy z kandydatów uzyskał ważnych głosów (wzór Nr. 11).

§ 33. (1) Nieważne są:

a) karty do głosowania, włożone do koperty urzędownie nieostemplowanej;

b) karty koloru oczywiście innego niż białe;

c) karty do głosowania niewypełnione lub wyraźnie nieczytelne;

d) karty, zawierające nazwiska kandydatów z różnych list ważnie zgłoszonych w danym okręgu wyborczym, lecz nie zawierające przewi-

dzanego § 26 oznaczenia listy, na którą wyborca głosuje;

e) karty, zawierające tylko numer lub nazwę listy bez co najmniej jednego nazwiska ważnie zgłoszonego kandydata.

(2) Z kilku znalezionych w kopercie, prawidłowo wypełnionych i o jednakowej treści kart do głosowania należy uznać za ważną tylko jedną kartę. Jeżeli zaś w kopercie znaleziono dwie lub więcej kart do głosowania o różnej treści, należy wszystkie znajdujące się w kopercie karty uznać za nieważne.

(3) Umieszczenie na karcie do głosowania nazwisk kandydatów w ilości większej aniżeli liczba radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym nie powoduje nieważności karty, nadliczbowe jednak nazwiska kandydatów w kolejności umieszczenia ich na karcie komisja wyborcza skreśla.

(4) Umieszczenie na karcie do głosowania nazwisk kandydatów, nie figurujących na żadnej z ważnie zgłoszonych w danym okręgu wyborczym list kandydatów, nie powoduje unieważnienia karty do głosowania, nazwiska jednak tych kandydatów komisja wyborcza skreśla.

(5) Jeżeli karta zawiera numer lub nazwę jednej z list ważnie zgłoszonych w danym okręgu oraz nazwiska kandydatów z różnych list ważnie zgłoszonych w tym okręgu, wówczas karta jest ważna, lecz nazwiska kandydatów, pochodzące z innych list, aniżeli wskazuje numer lub nazwa listy, umieszczone na karcie, komisja wyborcza skreśla. Gdyby w ten sposób skreślono wszystkie nazwiska, umieszczone na karcie, karta jest nieważna, jako niewypełniona.

(6) Skreślenie nazwiska kandydata i dopisanie innego nie powoduje nieważności karty do głosowania.

(7) Kandydatów, wpisanych do karty do głosowania w sposób, nie ustalający niewątpliwie osoby kandydata, komisja wyborcza skreśla. Wymienienie imienia kandydata jest niezbędne tylko wówczas, gdy na danej liście kandydatów figuruje dwóch lub więcej kandydatów tego samego nazwiska. Jeżeli na liście figuruje dwóch lub więcej kandydatów tego samego nazwiska i imienia, należy na karcie do głosowania podać imiona ojców tych kandydatów. Błędy i niedokładności pisowni nie powodują nieważności głosu, o ile tylko nie zachodzi wątpliwość co do tożsamości kandydata.

§ 34. Karty zakwestjonowane lub karty, zawierające nazwiska zakwestjonowanych kandydatów, o których ważności orzekała komisja, oznacza się numerami porządkowymi i dołącza się do protokołu. W protokóle podaje się krótkie powody, dla których kartę lub poszczególne głosy uznano za ważne lub nieważne. Jeżeli powodem unieważnienia była wadliwość koperty, dołącza się także kopertę, oznaczwszy ją numerem porządkowym odpowiedniej karty.

§ 35. Wszystkie oddane podczas głosowania karty do głosowania, nie podпадаjące pod

przepisy § 34, komisja opakuje i opieczętuje, a na opakowaniu umieszcza napis, wskazujący okrąg wyborczy, ewentualnie także obwód głosowania. Osobno opakuje się koperty z wyjątkiem kopert, o których mowa w § 34 rozporządzenia niniejszego.

§ 36. Każda komisja wyborcza, przed którą odbyło się głosowanie, czyni protokółarne zestawienie (wzór Nr. 12) z wyszczególnieniem:

a) liczby osób, uprawnionych do głosowania, według spisu wyborców z wymienieniem ich głosami rozporządzał każdy wyborca;

b) liczby wszystkich oddanych kart do głosowania;

c) liczby oddanych nieważnych kart do głosowania;

d) liczby wszystkich oddanych ważnych kart do głosowania;

e) liczby ważnych kart do głosowania, oddanych na poszczególne listy kandydatów;

f) liczby głosów ważnych, oddanych na poszczególnych kandydatów.

§ 37. Jeżeli głosowanie odbyło się w komisji obwodowej, komisja ta, po dokonaniu zestawienia wyniku głosowania (jak w § 36) z czynności swych spisuje protokół, w którym uwidacznia nazwiska członków komisji wyborczej, godziny rozpoczęcia i ukończenia, bądź przerwania głosowania, wszystkie uchwały komisji z krótkim uzasadnieniem i ważniejsze okoliczności, dotyczące przebiegu głosowania. Protokół ten, podpisany przez przewodniczącego i członków komisji, wraz z zestawieniem wyników głosowania i wszystkimi aktami wyborczymi komisja bezzwłocznie przesyła do okręgowej komisji wyborczej (wzór Nr. 13).

§ 38. Okręgowa komisja wyborcza sprawdza protokoły i obliczenia wyników głosowania, przyczem może wezwać przewodniczących obwodowych komisji wyborczych celem udzielenia wyjaśnień. Okręgowa komisja wyborcza może uchylić decyzję obwodowej komisji wyborczej o unieważnieniu lub uznaniu za ważną karty do głosowania lub poszczególnych głosów (§ 34) oraz powinna poprawić sprawdzone błędy arytmetyczne. Po ostatecznem ustaleniu wyników głosowania we wszystkich obwodach okręgowa komisja wyborcza zestawia wynik głosowania w całym okręgu (§ 36) (wzór Nr. 12).

§ 39. (1) Po zestawieniu wyników głosowania w okręgu wyborczym okręgowa komisja wyborcza przystępuje do podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów w sposób następujący: ogólne ilości ważnych kart do głosowania, oddanych w danym okręgu wyborczym na poszczególne listy, dzieli się kolejno przez 1, 2, 3 i t. d., aż do chwili, gdy w ten sposób da się uszeregować tyle kolejno największych liczb (ilorazów z uwzględnieniem ułamków), ile jest mandatów w okręgu do podziału. Poszczególne listy kan-

dydatów przyznaje się tyle mandatów, ile ilorazów przypada na nią z pośród ustalonego w powyższy sposób ich szeregu. O przyznaniu mandatu jednej z dwóch lub więcej list, wykazujących jednakowe ilorazy końcowe, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej.

(2) Jeżeli liczba mandatów, uzyskanych przez daną listę, jest większa aniżeli liczba ważnie zgłoszonych na tej liście kandydatów, wówczas nadliczbowe mandaty zostają nieobsadzone. Pozostałe w ten sposób mandaty obsadza się w drodze wyborów uzupełniających, przy zastosowaniu postanowień, zawartych w §§ 48 i 49 rozporządzenia niniejszego.

§ 40. (1) Po dokonaniu podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów okręgowa komisja wyborcza przystępuje do ustalenia, którzy z kandydatów zostali wybrani do rady miejskiej.

(2) O pierwszeństwie i kolejności wyboru do rady miejskiej poszczególnych kandydatów danej listy decyduje kolejna względna większość głosów, ważnie oddanych na poszczególnych kandydatów tej listy. W razie oddania jednakowej ilości głosów na dwóch lub więcej kandydatów pierwszeństwo do uzyskania mandatu służy kandydatowi, umieszczonemu na pierwszym miejscu listy, o pierwszeństwie zaś pomiędzy innymi kandydatami rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej.

(3) Jeżeli na listę przypada więcej niż jeden mandat, kandydat zaś, umieszczony na pierwszym miejscu tej listy, w myśl powyższych zasad nie uzyskałby mandatu, wówczas należy zaliczyć dodatkowo na korzyść tego kandydata otrzymaną przez innych kandydatów tej listy nadwyżkę głosów ponad liczbę ilorazu (ilorazu wyborczego listy), jaki wypada z podzielenia ogólnej ilości głosów, ważnie oddanych na daną listę, przez przypadającą na nią ilość mandatów. Ułamki, powstałe przy dzieleniu, zaokrągla się w górę do jedności.

(4) Jeżeli liczba kandydatów, na których głosowano z danej listy, nie wyczerpie pełnej ilości przyznanej tej liście mandatów, wówczas pozostałe mandaty przypadają innym kandydatom tejże listy w kolejności umieszczenia ich na liście.

Przykłady: Miasto posiada 12.000 mieszkańców. Wybiera 24 radnych. Podzielone zostało na 3 okręgi wyborcze. Jeden z okręgów wyborczych, posiadający 8 mandatów, ma 1.300 uprawnionych do głosowania. Zgłoszono w nim 4 listy kandydatów, na które oddano 1.125 ważnych kart do głosowania.

Lista Nr. 1 otrzymała 350 ważnych kart do głosowania.

Kandydat A	otrzymał	306 głosów
„ B	„	1656 „
„ C	„	654 „

Lista Nr. 2 otrzymała 595 ważnych kart do głosowania.

Kandydat D	otrzymał	800	głosów
„ E	„	1512	„
„ F	„	1200	„
„ G	„	1200	„
„ H	„	0	„
„ I	„	0	„

Lista Nr. 3 otrzymała 120 ważnych kart do głosowania.

Kandydat L	otrzymał	240	głosów
„ M	„	240	„
„ N	„	240	„
„ O	„	224	„

Lista Nr. 4 otrzymała 60 ważnych kart do głosowania.

Kandydat P	otrzymał	150	głosów
„ R	„	250	„
„ S	„	64	„

Przystępujemy do podziału 8 mandatów pomiędzy listy kandydatów. W tym celu dzielimy kolejno liczby 350, 595, 129 i 60 przez 1, 2, 3 i t. d.

Lista Nr. 1   Lista Nr. 2   Lista Nr. 3   Lista Nr. 4

350(2)	595(1)	120(7)	60
175(5)	297(3)	60	30
116	198(4)		
	148(6)		
	119(8)		

Lista Nr. 1	otrzymuje 2 mandaty
„ Nr. 2	„ 5 mandatów
„ Nr. 3	„ 1 mandat
„ Nr. 4	nie uzyskała żadnego mandatu.

Następnie ustala się, którzy z kandydatów każdej listy zostali wybrani do rady miejskiej.

Lista Nr. 1 otrzymała 2 mandaty.

Kandydat A	uzyskał	306	głosów
„ B	„	1656	„
„ C	„	654	„

Ponieważ kandydat A, umieszczony na pierwszym miejscu listy, nie uzyskałby mandatu (uzyskaliby B i C), lista zaś ma więcej niż jeden mandat, przeto należy postąpić według ustępu (3) § 40 rozporządzenia niniejszego, t. j. ogólną liczbą głosów, które padły na listę Nr. 1 — 2616 podzielić przez liczbę uzyskanych mandatów 2 i nadwyżkę głosów innych kandydatów ponad otrzymany iloraz zaliczyć na korzyść kandydata A:

$2616 : 2 = 1308$; $1656 - 1308 = 348$ głosów zaliczyć na korzyść kandydata A.

W ten sposób:

Kandydat A będzie miał $306 + 348 = 654$ głosy;
Kandydat B będzie miał $1656 - 348 = 1308$ głosów;
Kandydat C będzie miał 654 głosy.

Pierwszy mandat otrzymuje kandydat B, drugi zaś mandat otrzymuje kandydat A, gdyż, mimo posiadania tej samej liczby głosów co kandydat C, ma jednak pierwszeństwo do mandatu z tytułu zajmowanego pierwszego miejsca na liście kandydatów.

Lista Nr. 2 otrzymała 5 mandatów.

I mandat	otrzymuje kandydat E
II	„ „ „ F
III	„ „ „ G
IV	„ „ „ D

Ponieważ pozostaje jeszcze jeden mandat, a na resztę kandydatów tej listy nie głosowano, przeto pozostały piąty mandat przypada kolejnemu kandydatowi, czyli kandydatowi H.

Lista Nr. 3 otrzymała 1 mandat.

Ponieważ kandydat L umieszczony jest na pierwszym miejscu listy, uzyskuje on mandat, mimo iż posiada taką samą liczbę głosów, jaką uzyskali kandydaci M. i N.

Ogólny wynik wyborów w okręgu następujący:

Wybrani do rady miejskiej:	
z listy Nr. 1	kandydat B i A
„ Nr. 2	„ E, F, G, D i H
„ Nr. 3	„ L.

§ 41. (1) Za zastępców radnych w poszczególnych okręgach wyborczych uznaje się tych kandydatów z danej listy, którzy mandat nie uzyskali, a otrzymali z kolei największe ilości ważnych głosów. Liczba zastępców radnych z każdej listy nie może być większa od ilości przypadających na tę liczbę mandatów radnych.

(2) Jeżeli liczba pozostałych po wyborze radnych kandydatów, na których głosowano z danej listy, nie wyczerpie pełnej ilości przypadających na nią zastępców radnych, wówczas pozostała ilość stanowisk zastępców radnych przypada następnym kandydatom tej listy w kolejności, przewidzianej na liście.

(3) Jeżeli liczba pozostałych po wyborze radnych kandydatów danej listy nie wyczerpie pełnej ilości przypadających na nią zastępców radnych, wówczas pozostała ilość stanowisk zastępców radnych zostaje nieobsadzona.

§ 42. Po ustaleniu wyniku wyborów okręgowa komisja wyborcza sporządza protokół, który powinien zawierać: nazwiska członków okręgowej komisji, wszystkie czynności okręgowej

komisji wyborczej, między innymi z § 38, a w szczególności także czynności, dotyczące przebiegu głosowania, jeżeli głosowanie odbyło się w okręgowej komisji wyborczej, oraz czynności, połączone z obliczeniem wyniku głosowania, a następnie imiona, nazwiska, wiek i miejsce zamieszkania wybranych radnych i ich zastępców. Protokół podpisują przewodniczący i członkowie okręgowej komisji wyborczej (wzór Nr. 14).

§ 43. (1) Protokół wyborczy wraz z wszystkimi aktami, wyborczymi okręgowa komisja wyborcza przesyła bezzwłocznie głównej komisji, wyborczej, która sprawdza protokoły, i obliczenia wyników wyborów i poprawia ewentualne błędy arytmetyczne. Następnie sporządza ogólne zestawienie wyników wyborów dla całego powiatu według okręgów wyborczych i ogłasza je plakatami (wzór Nr. 15). Z czynności swych komisja sporządza protokół, podpisany przez przewodniczącego i wszystkich obecnych członków.

(2) W obwieszczeniu należy podać:

- a) liczbę oddanych ważnych kart do głosowania w każdym okręgu wyborczym;
- b) liczbę kart do głosowania, uznanych za ważne, oddanych w każdym okręgu na poszczególne listy kandydatów;
- c) liczbę mandatów, uzyskanych przez poszczególne listy kandydatów;
- d) imiona, nazwiska, wiek i miejsce zamieszkania wybranych radnych w każdym okręgu z każdej listy kandydatów;
- e) imiona, nazwiska, wiek i miejsce zamieszkania zastępców radnych z każdej listy kandydatów;
- f) treść § 45 rozporządzenia niniejszego.

Protesty wyborcze i unieważnienie wyborów.

§ 44. Wybory są nieważne:

- a) jeżeli zostanie stwierdzone, że w danym okręgu wyborczym dopuszczono się przy wyborach przekupstw, fałszu lub jakiegokolwiek podstęp, a popełnione przestępstwa mogły wpłynąć na wynik wyborów;
- b) jeżeli wybory przeprowadzone zostały niezgodnie z przepisami rozporządzenia niniejszego, a popełnione uchybienia mogły wpłynąć na wynik wyborów.

§ 45. (1) W ciągu 7 dni po dniu ogłoszenia wyniku wyborów przez główną komisję wyborczą co najmniej taka liczba wyborców danego okręgu wyborczego, jaka jest uprawniona w myśl § 17 rozporządzenia niniejszego do zgłoszenia listy kandydatów, ma prawo wnieść protest przeciwko wyborom w tymże okręgu z żądaniem unie-

ważnienia wyborów w całości, albo też wyboru poszczególnego radnego. Protesty przeciwko wyborom wnoszą się na piśmie do głównej komisji wyborczej, która w terminie 3 dniowym powinna je przesłać z odpowiednimi wyjaśnieniami i aktami wyborczymi do władzy, powołanej do rozstrzygania protestów (§ 46). Wniesienie protestu przeciwko wyborom wstrzymuje ukonstytuowanie się nowowybranej rady miejskiej.

(2) Decyzje, od których w myśl rozporządzenia niniejszego niema odwołania, mogą być zaskarżone jedynie łącznie z protestem wyborczym.

§ 46. (1) O unieważnieniu w całości lub części z urzędu i na skutek protestu decydują: w stosunku do miast, niewydzielonych z powiatowego związku samorządowego, — starosta powiatowy, w stosunku do miast wydzielonych — wojewoda, w stosunku zaś do m. st. Warszawy — Minister Spraw Wewnętrznych, przyczem starosta powiatowy i wojewoda stosują tryb postępowania, przewidziany w art. 42 ustawy, z wyjątkiem województw pomorskiego i poznańskiego, na których terenie stosują tryb postępowania, przewidziany w art. 97 ustawy.

(2) W razie unieważnienia wyboru poszczególnych radnych z urzędu lub na skutek wniesionego protestu wstępują na ich miejsce kolejno zastępcy. W razie zaś unieważnienia wyborów w całości w danym okręgu wyborczym, władze, zarządzające wybory a określone w § 6, zarządzają w ciągu 14 dni nowe wybory w tym okręgu, stosując postanowienia rozporządzenia niniejszego. Nowe wybory odbywają się na podstawie tych samych spisów wyborców i przez te same komisje wyborcze. Spisy wyborców mogą być przez komisję wyborczą zmienione na skutek uzasadnionych reklamacyj, wniesionych w myśl przepisów rozporządzenia niniejszego (§§ 13 i 14).

Rozwiązanie komisji wyborczych.

§ 47. W razie niewniesienia protestu przeciwko wyborom w terminie przepisany główna komisja wyborcza przekazuje wszystkie akta wyborcze przełożonemu gminy miejskiej do przechowania w archiwum. Po uprawomocnieniu się aktu wyborczego władza, mianująca przewodniczących danych komisji wyborczych, rozwiązuje je.

Wybory uzupełniające.

§ 48. W przypadkach, przewidzianych w §§ 20 i 39 (2) rozporządzenia niniejszego, lub jeżeli w ciągu kadencji listy zastępców radnych zostaną wyczerpane, a liczba radnych zmniejszy się o 20%, władze, zarządzające wybory (§ 6), mogą zarządzić wybory uzupełniające. Te same władze obowiązane są to uczynić, jeżeli liczba

radnych zmniejszy się o 30%, a rada nie będzie rozwiązana w myśl art. 69 ust. (3) ustawy. Przy obliczaniu 20 lub 30% ułamki zaokrągla się w górę do pełnej jedynek.

§ 49. (1) Przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące w szczególności zarządzenia wyborów, komisij wyborczych, list kandydatów, spisów wyborców, wyboru radnych bez głosowania, ogłoszenia list kandydatów i terminu głosowania, sposobu przeprowadzenia głosowania, obliczenia i ustalenia wyniku głosowania, protestów wyborczych i unieważnienia wyborów oraz rozwiązania komisij wyborczych, stosuje się analogicznie przy wyborach uzupełniających.

(2) Właściwa władza może utrzymać podział miasta na okręgi wyborcze taki, jaki był przy ostatnich wyborach głównych, może jednak ten podział zmienić, jeżeli zmiana ta byłaby uzasadniona zmianą liczby mieszkańców w mieście lub w poszczególnych okręgach wyborczych.

(3) Jeżeli na poszczególne okręgi wyborcze według dotychczasowego podziału miało przypadać przy wyborach uzupełniających mniej niż trzy mandaty, wówczas władza właściwa powinna okręgi takie włączyć do sąsiednich lub połączyć we wspólne okręgi tak, ażeby każdy poszczególny okrąg wyborczy posiadał przy wyborach uzupełniających co najmniej trzy mandaty.

(4) Podział okręgów wyborczych na obwoły głosowania może być utrzymany, jeżeli został

utrzymany podział na okręgi lub gdy całe okręgi włączono lub połączono z okręgami sąsiednimi.

(5) Zastępcy radnych w wyborach uzupełniających powoływani są na tych samych zasadach, jak przy wyborach głównych (§ 41).

Przepisy końcowe.

§ 50. Koszta, związane z przeprowadzeniem wyborów, ponosi gmina miejska. Zarząd miejski obowiązany jest dostarczyć komisjom wyborczym lokali wraz z potrzebnem urządzeniem oraz sił pomocniczych, których przewodniczący komisij wyborczych mogą powołać do pomocy komisjom przy spełnianiu wszelkich czynności. Wszystkie podania i świadectwa w sprawach wyborczych są wolne od opłat stemplowych oraz opłat administracyjnych związków samorządowych.

§ 51. Czynności zarządu miejskiego i przełożonego gminy, przewidziane rozporządzeniem niniejszem, w braku tych organów spełniają organa tymczasowe, powołane w myśl przepisów art. 50, ust. (4) i (5), 55 ust. (2), 72 i 73 ustawy lub przepisów dotychczasowych.

§ 52. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze całego Państwa z wyjątkiem obszaru województwa śląskiego. Jednocześnie tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy, wydane w sprawach, unormowanych rozporządzeniem niniejszem.

Załączniki do rozp. Min. Spraw Wewn. z dn.
30 marca 1934 r. (poz. 259).

Wojewoda .....

Starosta Powiatowy w .....

Nr.....

Wzór Nr. 1

do § 6.

Dnia ..... 193..... r.

Do Pana

1) Burmistrza (Prezydenta Miasta)

2) Przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej

w .....

Na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca 1934 r.
(Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 259) zarządzam wybory do Rady Miejskiej w.....

Dniem zarządzenia wyborów jest dzień ..... 193..... r.

Dniem głosowania jest dzień ..... 193..... r.

Na całą gminę miejską przypada ..... mandatów radnych i tyleż zastępców radnych.

Na Przewodniczącego Głównej Komisji Wyborczej mianuję .....
na jego zastępcę.....

Na członków Głównej Komisji Wyborczej mianuję: 1).....
2).....

Na zastępców członków: 1).....
2).....

Obszar miasta dzielę na..... okręgów wyborczych i..... obwodów głosowania
jak podano w załączniku.

Dla okręgu Nr. I:

Na Przewodniczącego mianuję: .....

Na zastępcę Przewodniczącego mianuję .....

Na członków mianuję: 1).....
2).....

Na zastępców członków mianuję: 1).....
2).....

Dla okręgu Nr. II:

Na Przewodniczącego mianuję: .....

Na zastępcę Przewodniczącego mianuję: .....

Na członków mianuję: 1).....
2).....

Na zastępców członków mianuję: 1).....
2).....

i t. d.

Wojewoda

Starosta Powiatowy

1 zał.

Załącznik do pisma z dn. .... 193..... r. Nr.....

Podział miasta ..... na okręgi wyborcze i obwody głosowania.

Okrąg I składa się z..... obwodów głosowania i wybiera..... radnych.

Obwód 1 obejmuje:..... (ulice, place, ew. inne domów)

Obwód 2 obejmuje:.....

i t. d.

Okrąg II składa się z..... obwodów głosowania i wybiera..... radnych.

Obwód 1 obejmuje:.....

Obwód 2 obejmuje:.....

i t. d.

Wojewoda

Starosta Powiatowy

Minister Spraw Wewnętrznych
Komisarz Rządu na m. st. Warszawę

Wzór Nr. 2
do § 8 (1).

Wojewoda .....
Starosta Powiatowy .....
w .....

Nr.....

Dnia ..... 193..... r.

Do

Pana .....

w .....

Na podstawie § 8 ust. (1) rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30 marca 1934 r.
(Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 259) mianuję Pana Przewodniczącym (Zastępcą Przewodniczącego,
Członkiem, Zastępcą Członka Głównej, Okręgowej Komisji Wyborczej w okręgu Nr.....).

Minister Spraw Wewnętrznych
Komisarz Rządu na m. st. Warszawę
Wojewoda
Starosta Powiatowy

Burmistrz
Prezydent Miasta

Wzór Nr. 3
do § 8 (1).

w .....

Nr.....

Dnia..... 193..... r.

Do

Pana .....

w .....

Na podstawie § 8 ust. (1) rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30 marca 1934 r.
(Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 259) powołuję Pana na Członka, Zastępcę Członka Głównej,
Okręgowej Komisji Wyborczej (w okręgu Nr.....).

Burmistrz (Prezydent Miasta)

Główna Komisja Wyborcza

Wzór Nr. 4
do § 8 (2).

w .....

Dnia..... 193..... r.

Do

Pana .....

w .....

Na podstawie § 8 ust. (2) rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30 marca 1934 r.
(Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 259) powołuje się Pana na Przewodniczącego, Zastępcę Przewodni-
czącego, Członka, Zastępcę Członka Obwodowej Komisji Wyborczej w obwodzie Nr.....
okręgu Nr.....

Za Główną Komisję Wyborczą
.....
Przewodniczący

do § 10 (4) a).

uprawnionych do głosowania przy wyborach do rady miejskiej

.....
w mieście

Okrag Nr..... Obwód Nr.....

[illegible]

do § 10 (4) b)

uprawnionych do głosowania przy wyborach do rady miejskiej

.....
w mieście

Okrag Nr. .... Obwód Nr. ....

[illegible]

Wzór Nr. 7

do § 10 (4) c).

uprawnionych do głosowania przy wyborach do rady miejskiej
w mieście .....

[illegible]

Wzór Nr. 8
do § 12.

Wybory do Rady Miejskiej.

Na podstawie § 12 rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 259) Główna Komisja Wyborcza podaje do powszechnej wiadomości, iż miasto..... zostało podzielone na..... okręgów wyborczych i obwodów głosowania.

Skład Głównej Komisji Wyborczej: Przewodniczący:.....
Zastępca Przewodniczącego:.....
Członkowie:.....
Zastępcy Członków:.....

Lokal Głównej Kom. Wyborczej ul..... Nr. domu..... Godziny urzędowania Głównej Kom. Wyb.: codziennie od..... do ostatnim dniem zgłaszania list kandydatów jest dzień.....

Okrag Nr.....
posiada..... mandatów.

Liczba wyborców uprawnionych do zgłoszenia listy kandydatów: co najmniej..... wyborców.
Lokal Okręgowej Komisji Wyborczej: ul..... Nr. domu..... Godziny urzędowania Okręgowej Kom. Wyb. codziennie od godz..... do godz.....
Skład Okręgowej Komisji Wyborczej: Przewodniczący..... Zastępca Przewodniczącego.....
Członkowie:..... Zastępcy Członków:.....

Okrag podzielony jest na..... obwodów głosowania.

Nr. obwodu	T e r e n o b w o d u	S k ł a d o b w o d o w y c h k o m i s y j w y b o r c z y c h		
		Przewodniczący	Zastępca przewodniczącego	Członkowie Zastępcy członków

Spisy wyborców będą wyłożone do przejrzania w lokalu Okręgowej Komisji Wyborczej począwszy od dnia..... do dnia..... codziennie w godzinach od..... do..... W czasie wyłożenia spisów wyborców w godzinach urzędowania Okręgowej Komisji Wyborczej każdy mieszkaniec miasta ma prawo przeglądać spisy wyborców i czynić odpisy oraz wnosić do Okręgowej Komisji Wyborczej (pisać z ust. (2) § 13 i ust. (1), (2), (3), § 14 regulaminu). Po upływie wymienionych wyżej terminów reklamacje nie będą przyjmowane, a do głosowania będą uprawnione tylko osoby wpisane do spisów wyborców.

....., dnia..... 193..... r. Za Główną Komisję Wyborczą

PRZEWODNICZĄCY

UWAGA: obwieszczenie sporządza się dla każdego okręgu wyborczego oddzielnie.

Wzór Nr 9
do § 21.

do § 21.

Wzór Nr. 9
do § 21.
259) Główny
oczekujący

Lista Nr. .... (Nazwa)

Lista Nr. .... (Nazwa)

(1)

(2) .....

3

4)

i. t. d.

Wzór Nr. 9	do § 21.
259) Główny	
ocząwszy	
(Nazwa)	

(plisac trešć §§ 23, 26 i 33 regulamínu)

Za główną Komisję Wyborczą

Za główną Komisję Wyborczą

PRZEWODNICZĄCY

Uwaga: dla każdego okręgu oddzielne obwieszczenia.

Wybory do rady miejskiej.

Na podstawie § 20 ust. (3) rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 259) Główna Komisja Wyborcza podaje do powszechnej wiadomości, iż w okręgu Nr. .... zgłoszono ważnie jedną tylko listę kandydatów. Ponieważ liczba ważnie zgłoszonych na tej liście kandydatów nie przekracza liczby mandatów w okręgu, głosowanie w myśl § 20 cytowanego rozporządzenia nie odbędzie się, a wszyscy ważnie zgłoszeni kandydaci zostają wybrani na radnych.

Wobec powyższego na radnych w okręgu Nr. .... zostali wybrani:

1. .... (imię, nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania) .....

2. ....

3. ....

4. ....

i t. d.

(pisać treść § 45 regulaminu).

Za Główną Komisję Wyborczą

(miejscowość) ....., dn. .... 193... r.

Przewodniczący

Lista obliczenia.

Nr. Nr. list lub nazwiska kandydatów

i t. d.

(dwustronnie)

Z E S T A W I E N I E**wyników głosowania**Wzór Nr. 12
do §§ 36, 38.

Okrąg Nr. .... Obwód Nr. ....

Liczba osób uprawnionych do głosowania .....

Liczba wszystkich oddanych kart do głosowania .....

Liczba oddanych nieważnych kart do głosowania .....

Liczba wszystkich oddanych ważnych kart do głosowania .....

Liczba ważnych kart do głosowania oddanych na poszczególne listy kandydatów

na listę Nr. .... oddano ..... kart

" " " "

i t. d.

liczby głosów ważnych, oddanych na poszczególnych kandydatów:

Lista Nr. ....

Lista Nr. ....

(imię i nazwisko)

otrzymał ..... głosów

(imię i nazwisko)

otrzymał ..... głosów

"

"

"

"

i t. d.

i t. d.

i t. d.

Obwodowa (Okręgowa) Komisja Wyborcza

Przewodniczący .....

Członkowie .....

P R O T O K Ó Ł Wzór Nr. 13
do § 37.

z przebiegu głosowania w Obwodzie Nr. .... Okręgu Nr. ....

Dnia ..... 193 ..... r. w Obwodzie Nr. .... Okręgu ..... przeprowadzono gło-

sowanie na radnych miejskich w mieście .....

Głosowanie trwało od godz. .... do godz. .... bez przerwy

Skład Obwodowej Komisji Wyborczej

Przewodniczący ..... Zastępca Przewodn. ....

Członkowie ..... Zast. Członków .....

W trakcie głosowania bądź obliczenia wyników głosowania zapadły następujące uchwały Komisji .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Obwodowa Komisja Wyborcza

Przewodniczący .....

Członkowie .....

Protokół wyborczy

z wyborów do rady miejskiej w..... w okręgu Nr.....

Dnia..... 193.....r. odbyły się wybory w okręgu Nr..... Okrąg podzielony był na ..... obwodów głosowania. Zestawienia wyników głosowania w okręgu uwidocznione są w załączonym zestawieniu.

Skład Okręgowej Kom. Wyb.:

Przewodniczący ..... Zastępca Przewodn. ....

Członkowie: ..... Zastępca Członków: .....

.....
.....
.....

W trakcie zestawienia wyników głosowania Okręgowa Komisja Wyborcza powzięła następujące uchwały:

.....
.....
.....

Na radnych zostali wybrani:

Z listy Nr.....

Z listy Nr.....

(imię i nazwisko) ..... lat ..... zam. ....

.....
.....
.....

Z listy Nr.....

Z listy Nr.....

.....
.....
.....

i t. d.

Zastępcami radnych zostali:

Z listy Nr.....

Z listy Nr.....

(imię, nazwisko, wiek, adres) .....

.....
.....
.....

Z listy Nr.....

Z listy Nr.....

.....
.....
.....

i t. d.

....., dn..... 193.....r.

Kom. Wyb. Okręgu Nr.....

Przewodniczący .....

Członkowie: .....

.....
.....
.....

Wynik wyborów do Rady Miejskiej.

Na podstawie § 43 rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 259) Główna Komisja Wyborcza podaje do powszechnej wiadomości wynik wyborów do rady miejskiej przeprowadzonych w dniu..... 193..... r. w mieście .....

Okrąg Nr.....

Oddano ważnych kart do głosowania..... z tego

Lista Nr..... otrzymała ..... ważnych kart do głosowania i ..... mandatów.....

Wybrano**na radnych**

(Imię, nazwisko, wiek, adres)

na zastępców radnych

(Imię, nazwisko, wiek, adres)

z listy Nr. ....

Okrąg Nr.....

Oddano ważnych kart do głosowania....., z tego

Lista Nr..... otrzymała ..... ważnych kart do głosowania i ..... mandatów.....

Wybrano**na radnych**

(Imię, nazwisko, wiek, adres)

na zastępców radnych

(Imię, nazwisko, wiek, adres)

z listy Nr. ....

Okrąg Nr.....

i t. d. (treść § 45 regulaminu)

Za Główną Komisję Wyborczą

(miejscowość) ..... dnia ..... 193..... r.

Przewodniczący

z 11 kwietnia Nr. 30 Rok 1934

Poz. 260. Ustawa z dnia 5 marca 1934 r. w sprawie ratyfikacji umowy między Polską a Niemcami o przewozie więźniów między Prusami Wschodnimi i pozostałą częścią Niemiec przez Polskę i obszar Wolnego Miasta Gdańska, podpisanej wraz z dwoma załącznikami w Berlinie dnia 13 lutego 1933 r.

Poz. 261. Ustawa z dnia 5 marca 1934 r. w sprawie ratyfikacji konwencji międzynarodowej o zwalczaniu fałszowania pieniędzy, podpisanej w Genewie dnia 20 kwietnia 1929 r. wraz z protokołem, oraz protokołu fakultatywnego, podpisanego tegoż dnia w Genewie.

Poz. 262. Ustawa z dnia 10 marca 1934 r. o wykonaniu konwencji z Austrią, dotyczących rozrachunków w zakresie dawnego austriackiego ubezpieczenia pensyjnego funkcjonariuszy i ubezpieczenia górników od wypadków.

Poz. 263. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie ratyfikacji umowy handlowej między Polską a Austrią podpisanej w Wiedniu dnia 11 października 1933 r. wraz z aneksami A, B, C, D, E, F, protokołem końcowym, porozumieniem sanitarno-weterynaryjnym i dołączonym doń protokołem końcowym.

Poz. 264. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie ratyfikacji konwencji weterynaryjnej między Polską a Estonją, podpisanej w Tallinie dnia 26 września 1933 r. wraz z protokołem końcowym i wzorami weterynaryjnych świadectw Nr. 1, 2, 3 i 4.

Poz. 265. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie ratyfikacji porozumienia celnego między Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką w formie wymiany not z dnia 14 października, 31 października, 15 listopada i 30 listopada 1933 r.

Poz. 266. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie ratyfikacji układu między Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Jego Królewską Mością Królem Wielkiej Brytanji, Irlandji i Brytyjskich Dominjonów Zamorskich, Cesarzem Indji, dotyczącego traktowania komiwojażerów i ich próbek, podpisanego wraz z załącznikami I i II w Warszawie dnia 26 października 1933 r.

Poz. 267. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie ratyfikacji protokołu, dotyczącego stosunków handlowych między Polską a Danją, podpisanego wraz z aneksami A i B w Kopenhadze dnia 10 stycznia 1934 r.

Poz. 268. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie przystąpienia Polski do międzynarodowej konwencji o bezpieczeństwie życia na morzu, podpisanej w Londynie dnia 31 maja 1929 r. wraz z załącznikami I i II oraz aktem końco-

wym międzynarodowej konferencji o bezpieczeństwie życia na morzu z 1929 r.

Poz. 269. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie przystąpienia Polski do konwencji o ochronie kabli podmorskich, podpisanej w Paryżu wraz z artykułem dodatkowym i protokołem podpisania dnia 14 marca 1884 r., do deklaracji, podpisanej w Paryżu dnia 1 grudnia 1886 r. i dnia 23 marca 1887 r. za Niemcy, oraz do protokołu zamknięcia, podpisanego w Paryżu dnia 7 lipca 1887 r.

Poz. 270. Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 26 marca 1920 r. w przedmiocie urządzania loterii i założenia Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

Poz. 271. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1934 r. w sprawie zmian w organizacji urzędów skarbowych oraz komisji szacunkowych do spraw podatku dochodowego i przemysłowego w okręgu administracyjnym Izby Skarbowej Okręgowej w Warszawie.

Poz. 272. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 kwietnia 1934 r. o zmianie granic miasta Kalisza w powiecie kaliskim, województwie łódzkim.

B.

II. Przedruki z Monitora Polskiego.

z 5 kwietnia Nr. 78 Rok 1934

Poz. 118. Zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 marca 1934 r. w sprawie ustalenia cen za przyjmowane zwrotne butelki po wyrobach Państwowego Monopolu Spirytusowego, prowizji dla sprzedawców za skup tych butelek oraz warunków, którym mają odpowiadać skupowane butelki.

z 6 kwietnia Nr. 79 Rok 1934

z 7 kwietnia Nr. 80 Rok 1934

Poz. 119. Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 29 marca 1934 r. w sprawie mianowania radcy do Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi.

z 9 kwietnia Nr. 81 Rok 1934

Poz. 120. Obwieszczenie Ministerstwa Komunikacji z dnia 21 marca 1934 r. w sprawie istniejących na obszarze Polski lotnisk użytku publicznego.

z 10 kwietnia   Nr. 82   Rok 1934

Poz. 121. Zarządzenie o nadaniu Wielkiej Wstęgi Orderu Odrodzenia Polski.

Poz. 122. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 1934 r. o stroju urzędowym członków Trybunału Kompetencyjnego.

Poz. 123. Obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 31 stycznia 1934 r. o instytucjach (towarzystwach) klasyfikacyjnych, których zaświadczenia będą uwzględniane przy inspekcji statków i które są uprawniane do obliczania wolnej burty statków.

z 11 kwietnia   Nr. 83   Rok 1934

Poz. 124. Zarządzenie o nadaniu Krzyża Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski.

Poz. 125. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 23 marca 1934 r. o sposobie oblicza-

nia opłaty za nadzór nad zakładami ubezpieczeń oraz o trybie jej uiszczania.

z 12 kwietnia   Nr. 84   Rok 1934

z 13 kwietnia   Nr. 85   Rok 1934

Poz. 126. Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 10 kwietnia 1934 r. o wyznaczeniu terminu wyborów do izb rzemieślniczych.

Poz. 127. Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 kwietnia 1934 r. w sprawie wywłaszczenia na rzecz Skarbu Państwa na cele wojskowe gruntów we wsi Sadków i w kolonjach: Nowa Dąbrowa, Długojów Górny i Długojów.

z 14 kwietnia   Nr. 86   Rok 1934

Poz. 128. Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 kwietnia 1934 r. w sprawie wywłaszczenia na rzecz Skarbu Państwa na cele wojskowe gruntów folwarku Bruss.

SPROSTOWANIE.

W Nr. 9 Dziennika Urzędowego na str. 255 prawa szpalta wiersz 9-ty od dołu winno być: zamiast „—lilera c” — „—litera o”.